

Nașterea Domnului, icoană pe lemn din sec. XVII, pictor anonim.
Proveniență: satul Osoi, județul Cluj. Muzeul Mitropolitan din Cluj-Napoca

Sărbătorile Crăciunului, Anului Nou și Bobotezei să le petreceți cu bucurie!

† Andrei

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și
Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

Domnul Hristos, născându-Se, aduce pe pământ armonia, pacea și buna înțelegere

„Deodată s-a văzut, împreună cu îngerul, mulțime de oaste cerească, laudând pe Dumnezeu și zicând: Slavă întru
cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 13-14).

Domnul păcii S-a născut acum 2023 de ani în peștera din Betleemul Iudeii. Noroadele Îl așteptau de mult. Prorocul Isaia vede în duh atmosfera de pace și de înțelegere ce va domni în Împărăția Lui: „Atunci lupul va locui laolaltă cu mielul și leopardul se va culca lângă câprioară; și vițelul și puilul de leu vor mânca împreună și un copil îi va paște” (Isaia 11, 6).

Evangelistul Luca, relatându-ne nașterea Mântuitorului, ne spune că Maica Domnului cu Dreptul Iosif, la porunca Cezarului, s-au dus să se înscrie în Betleem, cetatea lor de obârșie și, negăsind loc de găzduire, Sfânta Fecioară L-a născut pe Mântuitorul în peșteră și L-a culcat în iesle.

Păstorilor din Betleem îngerul le binevestește nașterea lui Hristos, și lui i se asociază o întreagă oaste cerească, care laudă pe Dumnezeu, zicând: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoire!” (Luca 2, 14). Hristos a venit să aducă pace pe pământ și unde e prezent El, e prezentă și atmosfera de pace.

Domnul Iisus Hristos S-a născut aproximativ la anul 750 de la întemeierea Romei. Dacă pe vremea nașterii Sale, anii se numărau de la întemeierea Romei, Sfântul Dionisie Exiguul (cel smerit) din Dobrogea, secretar la mai mulți papi, pe bună dreptate a considerat că anii trebuie numărați de la nașterea lui Hristos. El a întemeiat era creștină, și acum noi, precum și o lume întreagă, numărăm anii de la nașterea Mântuitorului. Așa că ne găsim în anul 2023 de la nașterea Domnului, chiar dacă socoteala lui Dionisie e întârziată cu câțiva ani.

Nașterea Domnului nu e consemnată doar de Sfânta Scriptură, ci sunt și istorici laici, contemporani cu evenimentele, ca de exemplu Flavius Josephus, care consemnează acest lucru. El scrie că „în vremea aceea a trăit Iisus, un om înțelept, dacă poate fi numit aievea om. El a fost autorul unor uluitoare minuni și învățătorul oamenilor care erau bucuroși să aștepte adevărul”¹.

În manualul de religie din perioada interbelică, părintele Dumitru Călugăru ne-a lăsat o legendă minunată, intitulată *În noaptea Sfântă*². După nașterea Domnului, Iosif căuta foc ca să aprindă lemnele din sobă, să nu-I fie frig Domnului. În drumul lui, a întâlnit câini răi care nu puteau lătra, ciobani ursuzi care nu se puteau împotrivi, jăratice care nu puteau arde.

Ciobanul înțelese că-i o noapte specială și, în momentul când deveni bun, i se deschisă ochii și văzu ceea ce până atunci nu putea vedea. Văzu o horă de îngeri care cântau cu glas mare, căci în noaptea aceea Se născuse Mântuitorul. Concluzia pe care o trage legenda este aceasta: ceea ce a văzut păstorul în noaptea sfântă, am putea vedea și noi dacă ne-am face buni și cu suflet plin de pace, căci îngerii zboară prin văzduh în fiecare noapte de Crăciun.

Mântuitorul, născându-Se, aduce pace și înțelegere pe pământ. Ne-o spune textual: „Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu” (Ioan 14, 27). Acolo unde este prezent El, este prezent și duhul păcii Lui.

L-a așteptat lumea mii de ani, și El a venit. El ne-a împăcat cu Dumnezeu, cu semenii și cu toată lumea. Pacea lui Hristos este un dar al cerului. El întemeiază împărăția păcii veșnice și universale. Pacea lui Hristos este pacea între noi și Dumnezeu, este pacea sufletului pătruns de luminile harului, este pacea dintre oameni care sunt frați întreolaltă, este pacea dintre popoarele care fac parte din marea familie umană, este pacea întregii făpturi, este pacea cosmică.

Greu putem înțelege, în sensul celor spuse, războaiele din Orientul Mijlociu și cel din Ucraina. Sau le înțelegem gândindu-ne că cei ce le-au declanșat nu-și pun problema spirituală în mod profund. Și ei, și noi avem nevoie de Domnul Hristos în cel mai serios înțeles al cuvântului: „toți au nevoie de Tine, chiar și cei ce nu știu: cei ce nu știu mai amarnic ca cei ce știu. Flămândul își închipuie că are nevoie de pâine: și îi e foame de Tine; însetatul crede că vrea apă și îi este sete de Tine; bolnavul se mângâie sperând sănătatea: și boala lui nu-i decât lipsa Ta”³.

De Mântuitorul Hristos toți avem nevoie, chiar și cei ce nu-și dau seama. Știm că într-o lume indiferentă la cele spirituale sunt și oameni care nu realizează de unde le vine starea de nemulțumire, din lipsa de preocupări spirituale, din lipsa lui Hristos din viața lor. Noi afirmăm din nou că de El avem nevoie cu toții.

¹ FLAVIUS JOSEPHUS, *Antichități iudaice*, 2, Editura Hasefer, București, 2001, p. 446.

² DUMITRU CĂLUGĂR, *Hristos în școală*, Sibiu, 1934, p. 176.

³ GIOVANNI PAPINI, *Viața lui Iisus*, p. 554.

Și Hristos Se face prezent în noi prin cuvântul Lui, prin Sfânta Euharistie și prin semenii noștri. Cuvântul lui Dumnezeu, adică Hristos, este „viață” (Ioan 1, 4). Nu zadarnic Sfântul Apostol Pavel, adresându-se creștinilor, zice: „Cuvântul lui Hristos să locuiască în voi cu bogăție” (Col 3, 16).

Cuvântul se întărește în noi, ne spune același apostol, prin ascultarea cuvântului lui Hristos: „Prin urmare, credința este din auzire, iar auzirea prin cuvântul lui Hristos” (Rm 10, 17). Sfântul Petru este convins că Domnul are cuvintele vieții nesfârșite: „Doamne, la cine ne vom duce? Tu ai cuvintele vieții celei veșnice” (Ioan 6, 68). Iar în prima sa epistolă ne spune că trebuie să ne iubim unul pe altul, „fiind născuți din nou nu din sămânță stricăcioasă, ci din nestricăcioasă, prin cuvântul lui Dumnezeu cel viu și care rămâne în veac” (1 Ptr 1, 23).

Dacă în prima parte a Liturghiei ne împărtășim din Cuvântul lui Hristos, în a doua parte a Liturghiei ne împărtășim chiar din trupul și sângele Lui. Sfântul Matei, relatând instituirea Sfintei Liturghii, zice: „Iar pe când mâncau ei, Iisus, luând pâine și binecuvântând, a frânt și, dând ucenicilor, a zis: Luați, mâncați, acesta este trupul Meu. Și luând paharul și mulțumind, le-a dat, zicând: Beți dintru acesta toți, că acesta este Sângele Meu, al Legii celei noi, care pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor” (Matei 26, 26-28).

Faptul că Hristos e prezent la Liturghie în Sfânta Euharistie este neglijat de omul contemporan și, ca urmare, nici nu vine la sfânta slujbă. Cei ce sunt preocupați de misiune creștină încearcă prin relatări duhovnicești să-i facă pe toți să înțeleagă cât de importantă este prezența la Sfânta Liturghie.

Astfel, de exemplu, părintele Stefanos Anagnostopoulos ne relatează următoarea întâmplare⁴: Domnul Costas, ca și mulți dintre intelectualii noștri, n-avea o viață de creștin practicant, nu mergea la biserică. Îi plăcea însă ca de sărbătorile Crăciunului să meargă de la Athena, unde-și desfășura activitatea, în satul natal – Vrontol de Jos – pentru a participa la obiceiurile de sărbători. La biserică însă, nu dorea să meargă. În dimineața Crăciunului toate rudele lui s-au dus la biserică, iar pe el, știind că nu merge la biserică, l-au lăsat acasă, cu intenția ca după Liturghie să fie organizată masa festivă. S-a plictisit însă, și, din curiozitate, s-a dus și el la biserică.

În momentul în care preotul a ieșit ca să împărtășească, spunând „Cu frică de Dumnezeu, cu credință și cu dragoste să vă apropiați!”, stupoare: a văzut în potir un Prunc minunat, a căzut în genunchi și a exclamat: Cred, Doamne! A fost momentul de convertire a lui la o viață creștină normală.

Noi credem că Domnul Hristos este prezent în Sfânta Euharistie, iar apogeul sărbătorii Crăciunului constă tocmai în participarea la Liturghie și la Sfânta Împărtășanie. De aceea, postim în perioada premergătoare sărbătorii, ne spovedim sincer și apoi ne împărtășim.

Toată această strădanie de a ne pregăti și apoi de a ne împărtăși, Vasile Voiculescu, cu talentu-i poetic, o prinde în poezia „Colind”: „În coliba-ntunecată / Din carne și os lucrată, / A intrat Hristos deodată. / Nu făclie ce se stinge, / Nu iconă ce se frânge, / Ci El Însuși, trup și sânge, / ... Coliba cum L-a primit / S-a făcut cer strălucit / ... În mijloc Tron luminos / Și, pe el, Domnul Hristos”.

Răspunsul nostru: „Și noi, Doamne, ne-am sculat / Colibele-am curățat, / Uși, ferestre, toate-s noi, / Doamne, intră și la noi”⁵. Cel ce S-a întrupat la plinirea vremii ni se oferă în Sfânta Împărtășanie. De aceea, Sfântul Pavel ne întrebă: „Paharul binecuvântării, pe care-l binecuvântăm, nu este oare, împărtășirea cu sângele lui Hristos? Pâinea pe care o frângem, nu este oare împărtășirea cu trupul lui Hristos?” (I Co 10, 16).

Citim în cartea Euharistia. Taina Împărăției, că „la început, împărtășirea tuturor credincioșilor la Liturghie era concepută de Biserică drept scopul vădit al Euharistiei și înfăptuirea cuvintelor Mântuitorului: «ca să mâncați și să beți la masa Mea în Împărăția Mea»” (Luca 22, 30)⁶. Astăzi, gândindu-ne la multele ispite cărora le sunt supuși credincioșii, este nevoie de o pregătire care presupune spovedania.

Am spus că Hristos Se face prezent prin Cuvântul Lui, de aceea vă îndemnăm să-L ascultați în biserică și să-L citiți din Sfânta Scriptură acasă. E prezent în Sfânta Euharistie la care nu trebuie să renunțăm, dar e prezent și în semenii noștri. Această prezență în semenii o subliniem acum.

Domnul Hristos în *Evanghelia după Matei*, în capitolul 25, ne vorbește despre a doua Lui venire și despre judecata universală. Când va reveni, vor învia toți morții, și-i va împărți în două, pe unii îi va pune de-a dreapta, iar pe alții de-a stânga. „Atunci va zice Împăratul celor de-a dreapta Lui: Veniți, binecuvântații Tatălui Meu, moșteniți Împărăția cea pregătită vouă de la întemeierea lumii. Căci flămând am fost și Mi-ați dat să mănânc; însetat am fost și Mi-ați dat să beau; străin am fost și M-ați primit; gol am fost și M-ați îmbrăcat; bolnav am fost și M-ați cercetat; în temniță am fost și ați venit la Mine” (Matei 25, 36). Dreptii vor rămâne nedumeriți, întrebându-se când am făcut aceste lucruri? „Iar Împăratul, răspunzând, va zice către ei: Adeverat zic vouă: Întrucât ați făcut unuia dintr-acești frați ai Mei prea mici, Mie Mi-ați făcut” (Matei 25, 40).

Că Mântuitorul Hristos e prezent în orice om ce-i necăjit și suferă, o spun mulți oameni sensibili. Iau un exemplu din literatura clasică. Este vorba de romanul *Papucii lui Mahmud* al lui Gala Galaction. Sandu Pantofaru, într-un moment de rătăcire, îl omoară pe Mahmud. Canonul pe care-l primește este să facă o mie de perechi de papuci și să-i dea pomană celor nevoiași. Lucrează ani de zile și împarte încălțăminte săracilor. Cu a mia pereche de papuci se urcă pe vapor, se îmbolnăvește, intră-n agonie, și-l vede pe Mahmud în lumea de dincolo, cu picioarele goale. Îi cuprinde picioarele, „dar picioarele pe care Sandu le cuprinde strălucesc goale și străpunse de piroane! Și străpunse de piroane sunt și mâinile care coboară pe capul lui Sandu”⁷. Sandu îi pune în picioare cea de a mia pereche de sandale. Nu mai era Mahmud, ci era Hristos.

Sau o altă relatare, din *Pateric*⁸. Ni se spune că bătrânul stareț avea o mulțime de ucenici tineri. Se ruga mereu lui Dumnezeu ca și ucenicii să ajungă dimpreună cu el în fericirea veșnică. Într-o zi, a fost invitat la hram la mănăstirea vecină. Ezita să meargă, dar, de sus, a fost îndemnat să meargă dimpreună cu ucenicii săi. Pe ucenici însă, să-i trimită înainte. Așa au făcut. Ucenicii au mers înainte și au găsit în drum un om foarte bolnav, care nici nu putea să se ridice. Fiind pe jos, s-au scuzat că nu-l pot ajuta, că se grăbesc la hram și că se vor ruga pentru el. A venit și bătrânul și văzându-l nu l-a răbdat inima să-l lase în drum, ci, cu efort, l-a ridicat pe o piatră și apoi l-a luat în spate. La început era foarte greu, dar pe măsură ce mergea se ușura. Și la un moment dat, a dispărut și i-a strigat: „Eu sunt Hristos, dreptul Judecător. Mereu te-ai rugat pentru ucenici să ajungă cu tine în rai. De ce nu-i înveți să facă faptele tale?”

Faptele milei creștine au marea lor însemnătate. Punându-le în practică, Îl slujim pe Hristos. De aceea, la începutul Postului Crăciunului, Pastorală Sfântului Sinod ne îndemna să facem aceasta. În lumea noastră îndepărtată de cele spirituale, e nevoie ca cineva să ne mai aducă aminte de mărinimie, de asistența socială și de bunătate.

Inclusiv colindele ne învață lucrul acesta și ne spun: „Acum te las, fii sănătos, / Și vesel de Crăciun, / Dar nu uita, când ești voios / Creștine să fii bun”. Alternativa negativă, sancționată de dreapta judecată, ne-o redă colindul într-un dialog dintre Dumnezeu și Sfântul Petru: „Uite Petre-n dreapta Mea / Și Mi-i spune ce-i vedea / - Văd casa bogatului / Din mijlocul satului / În văpaia focului”⁹. Bogăția nu-i rea dacă e bine chivernisită.

Dacă e să rezumăm Pastorală, o facem astfel: Domnul Hristos S-a născut ca să aducă pe pământ armonia, pacea, buna înțelegere, să ne facă mai buni și lucrul esențial: să ne mântuiască!

Vă facem urarea ca, de Crăciun, de Anul Nou și de Bobotează, să aveți bucurii depline!

†ANDREI

Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului
și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului

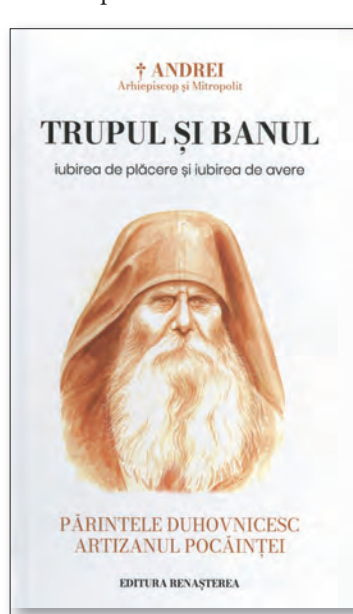
Pledoaria pentru duhovnicie și pocăință

Academician prof. univ. dr. Ioan Aurel Pop

Președintele Academiei Române

venim în față o carte tulburătoare. Marii teologi au scris tratate erudite, cu termeni stricți, de specialitate, cu multe noțiuni inaccesibile neinițiaților. Cel mai greu a fost pentru acești învățați nu să scrie tratate, ci să scrie cărți de învățătură, aparent simple, pe înțelesul tuturor. Toți creatorii mari de valori spirituale au purtat aceeași povară. Eminescu a avut nevoie de 33 de ani de viață pământescă – vârsta chistică – spre a compune „Lucașul” (la 1883), poezie în care cea mai înaltă filosofie ni se dezvăluie prin cuvintele cele mai simple. Adică a învățat cu să înfățișeze lumii taina cea mai complicată în forma cea mai simplă, ca de poveste („A fost odată...”).

Părintele și Păstorul nostru Andrei – mereu înțeleptul și purtătorul numelui Celui Dintâi Chemat –, ajuns acum și la vârsta înțelepciunii, ne aduce înaintea ochilor minții o carte mică în formă, dar mare în fond. Se cheamă „Trupul și banul. Iubirea de plăcere și iubirea de avere”, dar fața ei concretă constă în subtitlu: „Părintele duhovnicesc, artizanul pocăinței”. Arhiepiscopul și Mitropolitul uită pentru o clipă aceste înalte calități pe care le are pe treptele ierarhiei rânduite de Biserică și se socotește ceea ce a fost și rămas mereu, Preot. Mai întâi, Părintele Andrei cinstește aici taina preoției, în forma sa cea mai profundă, aceea de păstor de suflete și, poate – așa cum au fost apostolii –, de pescar de suflete. În lumea aceasta a noastră înrăită, laicizată întru rău, păstorii creștini revin și la sarcina lor dintâi, anume aceea de a pescui sufletele rătăcite și a le îndrepta spre turma cea mare rânduită de Mântuitor.

În conținutul său, cartea definește păcatele și patimile, face un portret al părintelui duhovnicesc și un alt portret, al fiului duhovnicesc. Firește, toate acestea sunt ilustrate cu pilde din tradiția Bisericii, din Sfinții Părinți, de la Sfântul Ioan Scărarul la Sfântul Ioan Casian. Ceea ce are cartea aceasta nou și ispititor pentru credincioși și cititori, este ilustrarea sa și cu învățături din preoții și călugării pe care omul, inginerul, părintele Ioan și ierarhul Andrei i-a cunoscut și care i-au marcat viața. Unii dintre ai ar fi rămas poate anonimi sau aproape anonimi dacă nu ar fi fost pomeniți cu pioșenie aici (ca preotul Ioan Mihali din Oarța de Sus, părintele George Teodorescu de la Schitul Darvari, părintele Teodor Petre, călugărul Neculai Părcu, ori părintele Narcis Crețulescu), alții luminează oricum panoplia marilor noștri ierarhi și teologi, preoți și călugări, precum patriarhul Iustinian, mitropolitul Antonie Plămădeală, arhiepiscopul Teofil Herineanu, arhiepiscopul Iustinian Chira, Nicolae Steinhardt, Dumitru Stăniloae, Constantin Galeriu, Ilie Cleopa, Arsenie Papacioc, Rafail Noica, Teofil Părăian, Liviu Galaction Munteanu și alții. Părintele Andrei le-a dedicat tuturor în carte câte un portret în forme simple, de la două-trei cuvinte definitorii până la evocări pline de har și de bunăvoință.

În definirea păcatului, autorul pornește de la „Facere”, de la geneza omului după chipul și asemănarea lui Dumnezeu, de la destinarea sa de către Creator întru perfecțiune și până la cădere, la răsturnarea funcțiunilor pentru care fusese rânduit pe pământ. Păcatelor clasice, li se adaugă în carte cele contemporane, care alienează omul de la esența sa și dintre care nu lipsesc dependența de aparate, de droguri, pocirea trupului și sufletului. Părintele duhovnicesc și fiul duhovnicesc sunt definiți după toate regulile științei teologice, dar și după calitățile sufletului omenesc etern. Se strecoară, poate, câte o undă de severitate în cerințele formulate de autor sau se simte o aplecare spre perfecțiune, repede „corectate”, însă, printr-o căldură sufletească ieșită din comun.

⁴ STEFANOS ANAGNOSTOPOULOS, *Explicarea Dumnezeieștii Liturghii*, Editura Bizantină, București, 2005, p. 4.

⁵ V. VOICULESCU, *Integrala operei poetice*, Editura Anastasia, 1999, București, p. 575.

⁶ ALEXANDRE SCHMEMANN, *Euharistia. Taina Împărăției*, Editura Anastasia, București, 1990, p. 231.

⁷ GALA GALACTION, *Roxana. Papucii lui Mahmud. Doctorul Taifun*, Editura Minerva, București, 1983, p. 264.

⁸ *Patericul*, Episcopia Ortodoxă Română, Alba Iulia, 1990, p. 322.

⁹ IOAN BOCSA, *1484 Colinde*, Alba-Iulia, 1999, p. 591.

Cartea impresionează prin câteva calități abia prefigurată. În esență, ar fi putut să fie o carte autobiografică, dar Părintele Andrei s-a sfiit să facă acest lucru la vedere, cum se spune, adică direct, așa cum fac majoritatea memorialiștilor. S-a strecurat pe sine în unele pagini cu reținere și mai ales prin episodul esențial care l-a transformat din inginer constructor în preot. Nu se laudă prin nimic și nu-și arogă niciun merit, deși are multe merite. Se lasă pe sine în umbră și își scoate în evidență învățătorii, duhovnicii, modelele de teologi și de mărturisitori. Nevoia de duhovnic apare ca fiind imperioasă, dar lărgeste câmpul noțiunii: „duhovnicul în înțelesul larg al cuvântului poate fi și un mare părinte spiritual care nu este preot” (p. 75). Este în aceste cuvinte o mare deschidere sufletească, o mare acceptare, o profundă înțelegere a vieții. Pe lângă duhovnicul-preot, omul creștin are nevoie de modele, iar cartea abundă de modele pe care le-a avut autorul și care au provenit și din lumea mireană. M-a impresionat menționarea geografului Simion Mehedinți, membru al Academiei Române (a căruia fiică a fost mama academicianului Constantin C. Giurescu), prezentat în haina mai puțin cunoscută de propovăduitor al „Evangheliei Domnului Hristos”. Tot așa, apare chipul lui Lucian Blaga, un învățător al neamului românesc, un luminător al raportului dintre știință și credință. Prin aceste exemple din lumea mireană, cartea devine modernă, ajunge la suflete și spulberă teama autorului că ar fi prea ancorată în tradiție și că ar putea fi considerată anacronică în raport cu societatea digitală și aproape robotizată în care trăiesc unii contemporani.

Eseul aceasta convinge, firește, și prin multele sale pilde, dar convinge mai presus de toate prin altceva: prin mărturisirea smerită a propriei experiențe de viață, prin confesiuni bine ponderate, prin lauda adusă credinței. Autorul, deși pare câteodată a fi în prim plan, este mereu în umbră sau, mai exact, este învăluit în lumina modestiei, a nevoii de pocăință, a calităților creștinului autentic. Și mai este ceva ca un dar rar în această carte, anume simplitatea, felul de a comunica mari noțiuni complicate ale teologiei prin cuvinte simple – explicate, la nevoie, și acestea – încât cititorul are la urmă impresia că toate le-ar fi putut spune și el. În fine, cartea convinge prin sinceritatea autorului ei, care devine el însuși, fără să vrea, un învățător. Părintele Andrei știe că multă lume s-a îndepărtat de Dumnezeu, că mulți de pe lumea asta slujesc dumnezei falși și răzbuțitori și că iau viața semenilor lor, dar speră în dreptate și adevăr și, mai ales, în bine și în iubire. Înaltă un imn iubirii și recunoaște, cu modestie, că nu va schimba lumea, că această carte nu va apropia, probabil, pe foarte mulți de Dumnezeu. Dar și dacă vor fi puțini aduși spre credință, aceia se vor putea afla pe calea mântuirii.

Cartea repetă unele lucruri și mai ales galeria învățătorilor duhovnicești ai autorului, de când era copil în satul Oarța de Sus și până spre zilele noastre, spre anii când deja ajunsese ierarh în eparhia Alba Iuliei. Romanii ziceau că „repetiția este mama învățării”, pentru că repetiția înseamnă și fixare în memorie. Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei a devenit el însuși un învățător și un duhovnic pentru ucenicii săi și ar vrea ca toți să păstreze în memorie calea dobândirii mântuirii și a iertării de păcate. De aceea, repetarea listei învățătorilor – unii mari teologi ai Bisericii Ortodoxe Române și ai Bisericii Universale – are și rațiuni didactice. Studenții și tinerii în general au ce învăța din aceste exemple de „oameni cari au fost” – cum ar fi spus Nicolae Iorga – și care „s-au căznit” cu turma. În urma educației de acasă și a păstoririi din tinerețe la Alba Iulia, înaltul ierarh Andrei a dobândit și dragostea profundă de țară, „iubirea de moșie” (Mihai Eminescu), emoția stărnită de doină și dor, de turlle înalte ale bisericuțelor de lemn de pe dealurile joase ale Transilvaniei. În carte se dezvăluie și această latură națională a sufletului său, bine ponderată în universalitatea Credinței și a Bisericii.

Părintele Andrei, după pilda Celui Dintâi Chemat, ne dă de gândit, ne îndeamnă blând să fim buni și ne acoperă de har. Are emoție în sine când scrie, pentru că crede fiecare cuvânt pus în pagină și ne transmite și nouă emoția. Numai scriitorul sincer ne poate face să credem ceea ce spune. Părintele ne stărnește cătinel și câte o lacrimă prelinsă discret pe obraz, dar mai ales în suflet și ne convinge că crede din toate fibrele ființei sale. Fără să dorească acest lucru, Părintele s-a portretizat aici pe sine ca duhovnic artizan al pocăinței, ca păstor care nu a pierdut nicio clipă speranța mântuirii noastre. Cu astfel de păstori spirituali, ne simțim încurajați în calitatea noastră de creștini și români, la cei 105 ani trecuți de la Unire, închinăm un imn de mărire, pregătim colinde și privesc pentru apropiatul mare praznic al Nașterii Domnului nostru Iisus Hristos. Este Marele Păstor, glorificat aici de Păstorul nostru, Arhiepiscopul și Mitropolitul Andrei.

† BENEDICT BISTRITĂNUL

Episcop vicar al

Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului

Lăsați Crăciunul să intre în casă?

olindătorii de pe Valea Someșului, ajungând în curtea gazdei îi adresează această întrebare: „Lăsați Crăciunul să intre în casă?”. În felul acesta, ei așteaptă un răspuns care să le permită să înainteze și să intre în gospodăria celui colindat, aducându-L deodată cu ei pe Hristos Însuși, Crăciunul cel adevărat, și, în consecință, împreună cu El, spiritul adevărat al sărbătorii. Că lucrurile se întâmplă așa ne-o dovedesc chiar colindele noastre, care Îl arată pe Domnul în fruntea cetei de colindători. Bucatele sunt pregătite pentru Oaspetele tainic și bucuria întâlnirii se arată în organizarea ospățului în detaliu. Voi cita câteva versuri dintr-o colindă care argumentează această înțelegere: „*Ci-mi aștept pe Dumnezeu / Să mi-l ospățez și eu / Cu vin roșu ovăsit / Dumnezeu fie sosit. / Vină-n casă, după masă / Găsi-n în casă masa-ntinsă / Și pe masă vadra plină. / Și ședea și ospăta. / Ședea azi și ședea mâine, / Săptămâna, luna plină. / Dacă luna se-mplineară / Dumnezeu ieșea afară, / Sus la cer se ridică, / Lasă-n casă sănătate / Și prin curte bogătate*”.

Gazda care primea ceata de colindători și pe Însuși Domnul în fruntea acesteia era chemată cu numele de „boier”, termen care nu se explică atât prin poziția socială sau starea financiară, ci mai ales pentru onoarea pe care o primea gazda prin această vizită de excepție și pentru comportamentul său nobil vizavi de oaspete și colindători. Noblețea morală era înfățișarea cea mai de cinste pentru creștinul simplu din comunitate și care-l așeza într-un echilibru calitativ cu cei care se numeau pe sine așa, însă prin intermediul celor materiale, exterioare. De aici, Crăciunul înseamnă șansa de a intra în această logică a devenirii frumoase prin întâlnirea cu Hristos, Fiul lui Dumnezeu înomenit.

În continuare, ne întrebăm în ce constă Crăciunul pe care suntem invitați să-l primim în casă? Mă voi folosi, așa cum îmi este obiceiul în articolele din ultimele luni, de un fragment din scrierile Sfântului Isaac Sirul, unde acesta teologhisește despre întruparea lui Hristos. Autorul se întreabă: „*Pentru ce s-a mai îmbrăcat Dumnezeu într-un trup și s-a folosit de blândețe și smerenie ca să întoarcă lumea la Tatăl Său?... Spun că a făcut aceasta dintr-un singur motiv: ca să facă cunoscută lumii iubirea Sa, pentru ca iubirea noastră sporită atunci când află aceasta să ne facă robii iubirii Lui. Tot așa marea putere a Împărăției Lui care este iubirea s-a arătat prin moartea Fiului Său*”¹.

Înțelegem din acest text două aspecte extrem de importante ce decurg unul din celălalt. Mai întâi faptul că motivul

¹ Sfântul Isaac Sirul, *Cuvinte către singuratici, Partea II recent descoperită*, trad. Ioan I. Ică jr., Sibiu, Deisis, 2003, 3,4,78.

întrupării Fiului lui Dumnezeu este împărțirea „*dragostei lui Dumnezeu Tatăl*” (2 Corinteni 13, 13) către om și, în consecință, prin dragostea Sa arătată în Hristos, omul să beneficieze de vederea și simțirea unui Dumnezeu de aproape - „*și vor chema numele lui Emanuel, care se tâlcuiește cu noi este Dumnezeu*” (Matei 1, 23). În al doilea rând, iubirea omului, atât cât se poate arăta, are nevoie să se întâlnească cu iubirea dumnezeiască și să capete consistență, consecvență și durabilitate. În termenii Sfântului Isaac, cu aplicabilitate la taina Crăciunului, dragostea este „*puterea Împărăției*” de care poate omul beneficia, exprimându-și disponibilitatea și dorința de a participa la această întâlnire totală și cu caracter definitiv.

În acest context, răspunsul practic la întrebarea colindătorilor evocată în titlul acestui eseu poate fi argumentat de-a lungul a trei nivele de înțelegere - ospitalitate, apropiere și slujire, toate împreună conturând spiritul Crăciunului.

Dacă este vorba despre *ospitalitate*, mai întâi, aceasta indică pregătirea omului pentru Oaspetele de seamă de la Crăciun. Atât cântările liturgice, cât și colindele au ca temă principală tocmai această primire în casă, la masă, ospățul devenind metaforă a intimității, atât pentru aici, pe pământ, cât și pentru viața viitoare, în cer. Privind în istorie, argumentăm că Dumnezeu Treime vine în vizită și este ospătat de Patriarhul Avraam și de soția sa Sara la stejarul Mamvri, iar în Noul Testament metafora mesei pentru întâlnirea dintre Domnul și omul pe care l-a creat abundă, cu referire la spațiul social, dar cu deschideri înspre cel eshatologic. Iar liturgia Bisericii este granița dintre cele două, unde ospățul, ca părtășie intimă la viața lui Dumnezeu, se trăiește ca un exercițiu aievea. În al doilea rând, ospitalitatea se extinde de aici în spațiul social, de vreme ce masa însăși, plină de bucate, cheamă la părtășie cu cei apropiați și cu cei care simt nevoia de apropiere. La Crăciun toate mesele sunt pline, dar, mai ales, toate porțile sunt deschise celor care ne colindă, celor care au nevoie de ospitalitate, pe modelul ospitalității arătate Pruncului călător. Cine își arată ospitalitatea și ospătează se va bucura de ospitalitatea lui Dumnezeu în Împărăția Sa, precum colindul zice: „*La Dumnezeu că mergea / La masă-L găsea / Cu sfinții ședea*”.

În continuare, cel de-al doilea moment, *apropierea*, descrie atât relația lui Dumnezeu cu omul, cât și a noastră, unii cu ceilalți. Un Dumnezeu de aproape ne obligă la vecinătate, la proximitate față de ceilalți. Mai întâi, în sens imediat, față de cei care geografic sunt lângă noi, dar apoi și în sens largit, cu caracter colectiv, general, popor față de popor. Există multă dușmănie între noi, dar și între popoare vecine, care se luptă între ele și se consumă violent în conflicte lungi și agresive. Și ne referim la războaiele dintre noi și cele din afară, dintre grupări sau popoare. Victimele sunt mereu cei mai fragili, iar cauzele ce stau la baza unui astfel de comportament sunt trufia fără limite, dorința de putere și nevoia de o viață cu standarde înalte cu prețul jefuirii celorlalți. Noua înțelegere adusă de Crăciun este apropierea unul de celălalt dincolo de credință, apartenență etnică, poziție socială sau stare financiară. Hristos se arată aproapele tuturor, cu precădere celor smeriți, săraci, singuri, vulnerabili și emarginați. A intra în atmosfera Crăciunului presupune asumarea unui astfel de comportament față de frații noștri.

În cele din urmă, *slujirea* arată concretețea Crăciunului și caracterul său imediat. Domnul vine și ne colindă „*împreună cu soțul Său*”, adică cu orice om de bună credință. De aceea, Crăciunul devine o întâlnire cu „*Fratele cel mare*”, dar și cu orice „*frate prea mic*”, care are nevoie de slujirea noastră. Biserica Îl cinstește la acest praznic pe Hristos cel sărac, dar tot ea Îl caută și-L slujește pe Hristos în cei săraci, termen asumat în sens generic cu referire la toți cei pe care Dumnezeu ni-i scoate în cale și au nevoie de ajutorul nostru. Este nevoie de un salt de la a vorbi frumos la a face bine. De aceea, nu există Crăciun fără a ne apropia cu dragoste de celălalt și a-l sluji în ceea ce acesta are nevoie. Ne referim aici la vizite în spitale, în centrele sociale, de copii, vârstnici sau bolnavi, la a-i cerceta pe cei singuri sau a-i lua la masa noastră, la a da un telefon celor care se bucură de un semn de la noi și multe alte gesturi de acest fel. În sens generic, este vorba de slujire care să aducă speranță.

În felul acesta, spiritul Crăciunului, generat de întâlnirea cu Domnul și cu frații Săi, se exprimă ca bucurie, prin ospitalitate, apropiere și slujire, și acest lucru și în casa noastră: „*Asta-i seara de Crăciun / Să te veseleşti om bun. / Nașterea cu bucurie / La mulți ani cu veselie!*”.

Betleem, un oraș din care a răsărit Soarele Hristos

Pr. Prof. Univ. Dr. Ioan Chirilă

Sărbătoarea Nașterii Domnului este legată prin simbolurile liturgice de un evident areal edenic, de Raiul cel binecuvântat în care toate rodesc mereu, în care nu mai este succesiunea clasică a anotimpurilor, din care poți înțelege atitudinea Mântuitorului față de smochin, de la care aștepta rod paradisiac, ori poți să înțelegi prelungirea bucuriei Bunei Vestiri cu alaiul de îngeri, de flori, de slavă în zori acestui răsărit de sus a zilei celei neînserate și prea minunate. Sărbătoarea, ca *dies servatoria*, nu este un timp static, ci o comuniune hărăzită a creatului cu necreatul în frumusețea teandricității, în care creatul se umple de dinamica veșniciei, mai întâi ca dor, și mai apoi ca împreună lucrare, pentru ca în punctul culminant al lui *pliroo* să atingem *theosis*-ul și mintea noastră să se elibereze de distructivitatea sentimentelor răsturnate. De aceea aș privi acest moment ca fiind unul în care să ne curățăm simțirile și mintea, pentru ca aceasta să se regăsească în firescul ei dor după Dumnezeu și să cânte: „aduc Ție Doamne peștera inimii mele ca să Te naști în ea și eu întru Tine, o, Soare al Dreptății, Hristoase și Doamne!”.

Pentru a ne apropia de peșteră pașim alături de Fecioara pe calea Betleemului.

Bet-lehem („casa pâinii”) – cetate a lui David este și azi un tărâm frământat de neliniști. La intrare, mormântul Rahelei, în cetate, peștera lui Ieronim și cea a Nașterii minunate, în vale Bet Sahurul – satul păstorilor, peste care cerul deschis a revărsat cântare de oștire îngerească. Spre acestea se îndreptau păstorii și magii, mielul se închină Mielului, Miheia își vede solia plinită (Mih 5, 1), iar Isaia privește cu dor și așteaptă cântarea noastră mărturisitoare ce zice: „Immanuel – Cu noi este Dumnezeu!” (Is 7, 14). Căci ni S-a născut „prunc tânăr”, Dumnezeu Cel peste veac! Azi frământarea este și mai mare, noi nu putem decât să înălțăm Pruncului minunat rugăciune ca să trimită peste păstorii neamurilor de azi îngeri cântând și învățând că pe pământ trebuie să fie pace, iar între oameni bună voire! Am intrat de multe ori în peștera Nașterii, mi-am plecat fruntea pe steaua care marchează locul și am simțit răceala care te arde când ești singur, de aceea locul în care trebuie primit e peștera – Betleemul inimilor noastre. Dorul minții îl revarsă în inimă și în întreaga faptură și de aici El răsare prin lumina faptelor noastre de slujire și de iubire pentru cei însingurați. Mai mult decât oricând, acum este vremea să ieșiți și să colindați la porțile străine, ca să-și deschidă inima pentru Hristos. Boala veacului de acum este însingurarea. O putem învinge descoperindu-ne adevăratele valențe personale comunice, așa că umpleți ulițele și casele de cântarea că azi S-a născut Hristos, îngeri și oameni cântă lepădarea însingurării și regăsirea fiecăruia în Immanuel.

Efrata – când era să pășesc spre strada Betleemului, în ceea ce s-a mai păstrat din Efrata, am văzut mormântul mamei lui Veniamin, al mamei fiului durerii, dar nu era doar durerea nașterii, ci durerea înainte-văzătoarei maici ce-și plângea fiii, căci nu mai sunt, așa precum vestea Ieremia profetul (Ier 31, 15). Micul sătuc de altădată este acum parte a Betleemului, dar pentru noi el conservă amintirea unei dureri ce sfâșie veacurile: uciderea pruncilor! Ce minunate erau ulițele copilăriei, pline de pruncii care umblau a colinda, acum pustiul se întinde tot mai mult în lumea în care pruncii sunt uciși... Cine să mai colinde?! Lăcrimăm cu Rahela și privim cu nădejde spre culmile Bet Sahurului aducându-mi aminte de cele două culmi ce vesteau vremea asumării legământului, culmile binecuvântării și ale blestemului, iar legământul era cel al legării de viața cea veșnică și nu al morții însingurării. O lecție a Efratei prin care putem să trăim în încercarea de a nu uita orizontul mântuirii, de a nu fi ca Irod, adică neștiutori ai locului în care avea să Se nască Hristos, atunci în Betleem Efrata, acum în inimile noastre. Pământul aduce peștera și nașterea Sa umple pământul de cer!

Colindul naturii. Am căutat mult să pătrund în însoțirile firii, să pot să citesc în flori, în copaci, în iarbă și-n toate peceata Ta, Doamne! O vreme am rămas la înțelesul simplu al străbunilor mei, găsind mai în toate o inimă, în pădure o

inimă de car, o tîmplă de casă, o talpă – temelie de orice zidire; în flori am găsit inima Maicii Domnului, între cântători privighetoarea și ciocărlia, în cealaltă zidire spicul de grâu și bobul viței de vie și din toate am stors viața cea vie în frumusețe și bunătate ca-n ziua dintâi.

Acum, crescând spre Cuvânt am zis că făptura își găsește mereu calendele în colindu-i sublim al unirii vestitoare a rațiunilor sale. De aceea, îndrăgostit parcă de Sfântul Maxim Mărturisitorul, am întrezărit acum un gând minunat și o arătare fericită: iesle L-a primit, L-a ascuns în paiele aurii de la grâu, boii suflau căldură ca să-l facă, păstorii cu îngerii împreună cântau slava și pacea Celui ce ne-a iubit într-atât încât L-a dat nouă pe Fiul Său ca veșnică mântuire și re-naștere.

Pentru aceste sărbători dorind să ajungem în strălucirea Soarelui Dreptății am să vă aduc înaintea câteva crâmpeie din gândirea Sfântului Maxim din care vom putea înțelege colindul făpturii și înțelegând să ne îndemnăm unii pe alții să suim în muntele cel sfânt al Domnului ca să-l găsim în Betleem. El ne spunea că, dacă voim să urcăm spre cele înalte, Îl avem pe Hristos care ne ajută la luptă pentru ca să ne re-stabilim sensul firii umane și a „rațiunii și a minții ca organe de unire cu Dumnezeu” (*Răspunsuri către Talasie*, p. 17), la trăirea în lumina lui Dumnezeu arătată în mintea Sa (a lui Hristos) și în rațiunile lumii. „Iar cap al lui Hristos, adică al Rațiunii (Logosului) creatoare, care se dezvoltă din lucruri, analog cu ele, prin contemplația lor naturală,

străbătută de credință, este Mintea cea negrăită, care o naște pe aceea după ființă... împărțându-i treptat din vederile spirituale ale celor dumnezeiești, pe măsura cunoașterii celor văzute” (*Răspunsuri către Talasie*, p. 86). Una dintre interpretările maximiene la minunea Schimbării la față a Domnului vine cu o deslușire a tainei privirii noastre, pentru ca să vedem cele dumnezeiești din cele create. El ne arată că sfinții „nu s-au folosit numai de simțire, de suprafețe și de figuri spre dobândirea cunoștinței fericite a lui Dumnezeu, de litere și de silabe, din care vine greșeala și înșelăciunea în aprecierea adevărului, ci numai de mintea singură, atotcurățită și izbăvită de toată ceața materială. Deci, dacă voim să judecăm cu bună credincioșie, cercetând mintal rațiunile cele sensibile, să privim la ei cum înaintează corect pe calea dreaptă, spre cunoștința fără greșală a lui Dumnezeu și a celor dumnezeiești” (*Ambigua*, p. 237) și cum în calendele lor cântă și mărturisesc ceea ce au văzut „căci cu noi este Dumnezeu!”, în mintea noastră S-a născut Dumnezeu să-L pogorâm în peștera inimii și așa să strigăm: „am văzut lumina cea adevărată, pe Răsăritul cel de Sus, pe Soarele Dreptății, Hristos Domnul, lăudați și cântați și vă bucurați!”. Când ajungem la această cântare înțelegem de fapt că trebuie mereu să dorim ca mintea noastră să ajungă prin exercițiu (asceză) la „golul îndumnezeitor,

vrednic de laudă, care o depășește total și distinct atât pe ea, cât și toate cele ce există” (*Răspunsuri către Talasie*, p. 86), căci astfel „mintea golită de toată ideea și de toată cunoștința vede fără de ochi pe Dumnezeu – Cuvântul cel adevărat” (*Răspunsuri către Talasie*, p. 88) în, prin și dincolo sau mai presus de toate și se dăruiește „morții mistice a minții în Dumnezeu, adică încetează lucrarea sa naturală și se dăruiește lucrării necreate dumnezeiești” (*Răspunsuri către Talasie*, p. 195) prin unificarea tuturor rațiunilor într-o singură cugetare simplă și neîmpărțită, adunându-se întreagă în Dumnezeu. Adunarea sa în Dumnezeu o lasă să înțeleagă că „El trebuia să Se creeze în chip neschimbat ca noi, primind, pentru nemăsurata iubire de oameni, să Se facă chipul și simbolul Său, Cel arătat, să călăuzească spre Sine toată creația și să ofere oamenilor prin lucrarea dumnezeiască în trup semnele vădite ale infinității nearătate și ascunse dincolo de toate” și care te fac să te alături cântărilor îngerești zicând: „răsărit-a lumii lumina cunoștinței”, căci astăzi S-a născut Hristos, Mesia chip luminos, lăudați și cântați și vă bucurați!

Colindul este cântul veșniciei, el se desprinde ca și cântare angelică prin care se cântă pacea eshatologică, pacea și fericirea celor înviați, de aceea a cânta pe Soarele Dreptății însemnează a mărturisi că El este „făcător și desăvârșitor al veacurilor, ca început și sfârșit al tuturor, ca proniator al celor proniate, ca orânduitor al înțeleptei ordini încincite și ca Cel ce umple toate de lumină veșnică... îndeosebi pe cei ce-și largesc porii lor mintali spre primirea razei celei fericite” (*Ambigua*, p. 453-4). Din grupul acestora fac parte magii, care au înțeles chemarea cerului și care au lăsat sfatul lumesc și au urmat sfatului îngerec și pe altă cale s-au dus în țara lor, încredințați că astăzi S-a născut „împăratul Hristos” – Învățător, Jertfă și Împărat izbăvitor. Minunat spunea Sfântul Maxim, parcă cuprinzându-i pe ei și pe noi laolaltă, că „cel ce culege, prin contemplarea naturală a celor văzute, potrivit rațiunii, știința duhovnicească a celor inteligibile... pornește de acolo... prin ceea ce se vede, fie ca Cel ce pornește prin naștere ca lumină din lumină și ca Dumnezeu adevărat din Dumnezeu-Tatăl după ființă adevărat, fie ca Cel ce se circumscribe... care pornește din cer” (*Ambigua*, p. 455) și răsare în lume ca Soare al Dreptății, ca an al milostivirii, lumină pururea fiitoare. Așadar, adunăm știința cea duhovnicească, și prin ea întrezărim Raiul cel de sus, din care Pruncul și-a creat grădina minunată în care să-i crească flori de-ncunatat, căci El ia pe umerii Lui toate păcatele și fărădelegile noastre, pentru că atunci când purtătorul de Dumnezeu învățător zice: „se ridică împreună pe cruce, socotesc că prin aceasta ne învață că întrucât firea rațională a oamenilor se înalță prin făptuire și prin nepătimirea unită cu ea, înseamnă că însuși Hristos Se înalță împreună, adică ne ajută să ne facem asemenea Lui, înălțându-ne treptat... la tainica inițiere teologică – cunoștința de Dumnezeu” (*Ambigua*, p. 367), din care inima noastră va cânta *Immanuel*, căci El ne-a ridicat pe umărul Lui, El Cel care-L „are pe Dumnezeu Însuși întreg în Sine și agonisește ca răsplată atotonică a urcușului pe

Dumnezeu Însuși, ca țintă finală a mișcării celor ce se mișcă și ca stabilitate neclintită și nemișcată a celor purtate de El” (*Ambigua*, p. 391) și care se adună la picioarele muntelui cel sfânt al Lui și cântă și mărturisesc că o singură zi trebuie ca să fie toate înnoite și aduse în sine la unitate, pe cele despărțite după fire printr-o mare distanță și care unește prin iubire și firea creată cu cea necreată, arătându-se una și aceeași prin posesiunea harului ca putere habituală (*Ambigua*, p. 391). Sfântul Maxim ne încredințează că nașterea Lui cea minunată s-a făcut izvor al întregii noastre nașteri; deci Astăzi S-a născut Hristos! Să ne naștem și noi sălășluindu-L în peștera inimii noastre pe Cel neîncăput, și atunci pământul din noi va strălumina ca cerul și toți vor preamări cântând „Răsăritul cel de Sus”, pe Hristos – regele cel născut în Betleem. Să pașim în casa pâinii și să ne hrănim cu Hristos!

Bibliografie:

SF. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Răspunsuri către Talasie*, în *Filocalia*, vol. 3, trad. de Dumitru Stăniloae (București: Ed. Humanitas, 2019).

SF. MAXIM MĂRTURISITORUL, *Ambigua*, în *Părinți și Scriitori Bisericești*, vol. 80, trad. de Dumitru Stăniloae (București: Ed. Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, 1983).

Păstorii – primii „colindători” pe pământ (Lc 2, 7-20)

Pr. Prof. Univ. Dr. Stelian Tofană

1. Preliminarii

Năsterea Mântuitorului Iisus Hristos este relatată doar de doi dintre autorii cărților Noului Testament, și anume de Sfinții Evangheliști Matei și Luca. Amândoi descriu evenimentul din perspective istorice și teologice diferite.

Evanghelistul Matei este preocupat de faptele care se petrec în Ierusalim, având în prim plan persoana lui Irod regele și raportarea acestuia la Pruncul nou născut. Luca, în schimb, descrie întâmplările din afara Ierusalimului, mai precis din Bethleem, încadrând nașterea lui Iisus într-un timp istoric bine determinat, caracterizat de „recensământul” inițiat de Cezarul de la Roma: „În zilele acelea a ieșit poruncă de la Cezarul Augustus (27-14 î.Hr.) să se înscrie toată lumea. Această înscriere s-a făcut întâi pe când Quirinius (10 î.Hr.-9 d.Hr.) ocârnuia Siria” (Lc. 1, 1-2). Așadar, pentru destinatarii Evangheliei a treia, evenimentul nașterii lui Iisus nu se putea prezenta ca ficțiune istorică, ci ca unul real, având martori de timp și de loc.

Referitor la cadrul teologic în care Luca descrie nașterea lui Iisus, observăm că el nu e preocupat atât de relatarea evenimentului în sine, cât de reliefa dimensiunii teologice și de mesaj spiritual al celor întâmplate. De fapt, toate cele descrise de Evanghelist se desfășoară pe două traiectorii marcate de profunde relevanțe teologice:

- Dinspre cer spre pământ** (apariția unui înger la păstori și dialogul cu ei; corul de îngeri și lauda adusă cerului)
- Dinspre pământ spre cer** (sosirea păstorilor la ieslea Pruncului nou născut, întoarcerea acestora slăvind și laudând pe Dumnezeu).¹

Așadar, în lumea evenimentelor miraculoase care încadrează Nașterea Pruncului Iisus, cerul coboară pe pământ, iar pământul urcă la cer.

2. Particularitatea relatării lucanice

În articolul de față voi face referire doar la două scene care definesc relatarea lucanică a nașterii lui IISUS, cu accentul pus pe „misiunea” păstorilor:

- apariția îngerilor și mesajul lor
- „misiunea” păstorilor

a. Apariția îngerilor și mesajul lor

Scena lucanică a relatării nașterii lui Iisus este cât se poate de simplu descrisă și este dominată de prezența păstorilor. După precizarea timpului istoric în care are loc nașterea lui Iisus (1, 1-2), Luca menționează doar atât, referitor la eveniment, și anume că, aflându-se în Betleem cu ocazia recensământului inițiat de Augustus, Mariei i-a sosit vremea să nască și că „...a născut pe Fiul său Cel Unul Născut și L-a înfășat și l-a culcat în iesle, căci nu mai era loc pentru ei în casa de oaspeți” (2, 7).

Menționarea cuvântului „iesle”, precizarea faptului că nu mai era loc pentru ei în casa de oaspeți, precum și a prezenței păstorilor prin preajmă, lasă loc interpretării că Maria trebuie să fi născut undeva în afara cetății, chiar într-un adăpost cu animale. Cert este că Luca nu oferă mai multe detalii în acest sens decât s-au amintit. Este foarte posibil ca scriitorul sfânt nici să nu fi intenționat să redea mai mult decât a consemnat.

„În ținutul acela - adică în regiunea din jurul Betleemului, mărturisește Evanghelistul - erau păstori, stând pe câmp și făcând de strajă noaptea împrejurul turmei lor” (Lc. 2, 8).

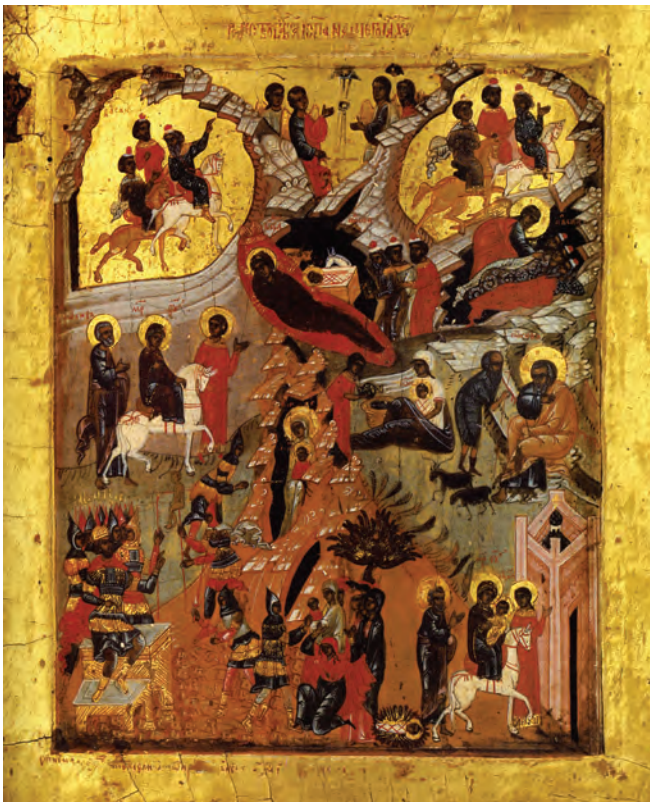
Ceea ce descrie Luca, mai departe, este faptul miraculos al apariției, mai întâi, a unui înger, care s-a arătat păstorilor în jurul cărora strălucește și slava Domnului, astfel că ei se înfricoșează foarte tare: „Și iată îngerul Domnului a stat lângă ei și slava Domnului a strălucit împrejurul lor, și ei s-au înfricoșat cu frică mare” (Lc. 2, 9). Spre deosebire de episoadele anterioare descrise de Evanghelist și în care se dă numele îngerului (1, 19; 1, 26), de data aceasta el nu este consemnat. Să fie vorba de același arhanghel Gavriil, care

vestește Fecioarei Maria zămisirea miraculoasă a lui Iisus (1, 26)? Credem că, DA!

Consemnarea prezenței slavei Domnului în jurul păstorilor nu este făcută fără o anumită intenție din partea Evanghelistului, el voind să transmită un mesaj teologic prin acest eveniment: Slava Domnului a fost prezentă la întemeierea Vechiului Legământ pe muntele Sinai (cf. Exod 24, 16). Așadar, prezența acesteia și la nașterea lui Iisus arată clar că autorul sfânt avea în vedere un alt Legământ, și anume, Legământul cel Nou, care începe odată cu întruparea lui Iisus, adică Legământul erei mesianice sub ale cărui binefaceri harice și slavă neapasă, trăim noi creștinii, acum.

Începând cu versetul 10 mesajul cerului, transmis prin înger, capătă un rol decisiv. În prim plan nu mai sunt semnele și aparițiile exterioare, ci Evanghelia vestită. Astfel, primele cuvinte ale îngerului, ca mesaj al cerului, sunt de încurajare: „Nu vă temeți! Căci, iată, vă binevestesc vouă bucurie mare, care va fi pentru tot poporul; că, în cetatea lui David, vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul” (2, 10-11).

În expresia „Nu vă temeți!” este inclusă deja misiunea păstorilor: ei trebuie să devină de acum martorii curajoși ai minunii divine. De fapt, cuvintele îngerului sunt o evanghelie, pentru că ei aduc o „veste bună”, iar cuvântul „evanghelie” înseamnă, de fapt, „veste bună”. Această veste bună, „...vi s-a născut azi Mântuitor, Care este Hristos Domnul”, nu era nimic altceva decât împlinirea acelei prime vești bune, sau a „proto-evangheliei” dată strămoșilor noștri, Adam și Eva, imediat după cădere (cf. Fac. 3, 15).

Semnul dat de înger păstorilor, „veți găsi un prunc înfășat, culcat în iesle” (2, 12), are menirea de a le oferi dova palpabilă care să le certifice realitatea și adevărul faptelor miraculoase petrecute cu ei.

Dar, deodată, îngerului vestitor i se alătură o mulțime de oaste cerească, care lauda pe Dumnezeu, zicând: „Slavă întru cei de sus lui Dumnezeu și pe pământ pace, între oameni bunăvoie” (2, 13-14). Din nou interesul Evanghelistului este concentrat mai mult asupra mesajului, decât asupra apariției miraculoase exterioare. De aceea, Sfântul Luca nu-i descrie pe îngeri, adică numărul lor, sau modul în care ei s-au arătat, ci cuvintele lor. Astfel, acest „teolog al laudei” subliniază că îngerii Îl slăveau pe Dumnezeu. Așadar, și îngerii erau uimiți; și ei Îl așteptau pe Mesia; și ei tânjeau după eliberare și după noua creație (cf. Rom. 8, 18 urm; I Pt. 1, 10 urm). De aceea, văzându-L acum întrupat, dau laudă lui Dumnezeu pentru împlinirea promisiunilor Lui. Ceea ce se poate observa din lauda îngerilor sunt cele două direcții ale conținutului ei: una spre **cer**, și alta spre **pământ**.

Cât privește cea de-a doua, „pe pământ pace, între oameni bunăvoie”, exegeții sunt de părere că mesajul lor poate fi înțeles într-un dublu sens: fie că pacea pe pământ și buna învoire dintre oameni trebuie înțelese ca fiind o consecință a Întrupării, oferite în dar oamenilor, fie ca un imperativ la care oamenii trebuie să ia aminte, împlinindu-l. Desigur, ambele variante de interpretare pot fi considerate ca solu-

ții exegetice la text, dar o combinație a celor două s-ar putea constitui într-una cu profund mesaj pentru lumea de azi: pacea adusă ca dar de „Prințul păcii”, prin întruparea Sa, este cea care marchează sfârșitul vrăjmășiei omului cu Dumnezeu, precum și a celei dintre oameni, deveniți frați între ei prin Întruparea Fiului lui Dumnezeu. Acesta este momentul instaurării depline a împărăției păcii mesianice pe pământ, prezisă cu sute de ani înainte de profetul Isaia (9, 5), și care, pentru oameni, constituie deopotrivă *dar și misiune*.

b. Misiunea păstorilor și „colindul” lor

Ceea ce se petrece mai departe marchează misiunea acestora. Evanghelistul notează: „Iar după ce îngerii au plecat de la ei, la cer, păstorii vorbeau unii către alții: Să mergem dar până la Betleem, să vedem lucrul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut. Și, grăbindu-se, au venit și au aflat pe Maria și pe Iosif și pe Prunc, culcat în iesle. Și văzându-L, au vestit cuvântul grăit lor despre acest Copil... Și s-au întors păstorii slăvind și laudând pe Dumnezeu, pentru toate câte au ziseră și văzuseră, precum li se spusese” (2, 15-17.20). Așadar, potrivit cuvintelor Evanghelistului, misiunea păstorilor constă din patru aspecte:

- perceperea mesajului divin din cuvintele îngerilor: „...să vedem lucrul acesta ce s-a făcut și pe care Domnul ni l-a făcut cunoscut”.
- căutarea Pruncului: „Și, grăbindu-se, au venit și au aflat ... pe Prunc...”
- vestirea mesajului transmis lor de Dumnezeu, prin îngeri: „Și văzându-L, au vestit cuvântul grăit lor despre acest Copil”.
- doxologia „colindului” – lauda adusă lui Dumnezeu pentru lucrările Lui: „Și s-au întors păstorii slăvind și laudând pe Dumnezeu ...”

Slăvirea și lauda lui Dumnezeu, din cântul păstorilor, se transformă în unda melodioasă a primei colinde pe pământ. Probabil că lauda lor nu a fost numai o proslăvire de moment, ci o slavă adusă lui Dumnezeu și pe parcursul următoarelor zile.² De aceea, cred că păstorii sunt primii colindători care doxologesc Nașterea Pruncului Iisus!

De atunci, și până azi, „colindul” lor s-a întrupat în vestea care a ajuns până la noi despre nașterea lui Iisus. Iată cum a fost ea prinsă în slova inspirată a colindului: „Sculați, sculați, boieri mari, Sculați, voi, români plugari! Că vă vin colindători, Noaptea pe la cântători... Ei nu v-aduc niciun rău, Ci v-aduc pe Dumnezeu.” Cel ce se coboară pe scara de argint al colindului este, de fapt, adevăratul Oaspete al pământului.

Ajunși la ieslea sărăcăcioasă, Păstorii n-au avut nimic ce să-i ofere Maicii sfinte în cele de trebuință ei și Pruncului nou născut. Doar cuvântul rostit lor de îngeri se transformă în primul dar pe care l-au oferit Mariei: mângâierea venită de Sus! Cel pe care L-a născut, este Mântuitorul lumii! Dar, neajunsului lor și sărăciei Maicii sfinte, care plânge pentru că nu are cu ce să-și îmbrace pruncul, vine, însă, în întâmpinare, ajutorul mamei din colind, implicându-se într-un superb gest de solidaritate umano-divină: „Nu mai plânge Maica mea, Scutecele noi ți-om da, Pruncul sfânt de-i înfășa!” Și, astfel, „Vântul bate, Nu-l răzbate, / Neaua ninge, Nu-l atinge”. Este un act, așadar, de tandrețe ale „mamelor de Crăciun”, împreună cu supunerea întregii naturi, într-un superb gest de solidaritate, din colindul românesc, care vin în ajutor Maicii Sfinte, lăsându-i pe Păstori să plece, de la iesle, cu lauda în cântul lor.

Așadar, primii „vizitatori” ai Pruncului nou născut nu rămân doar uimiți de minune, ci trag din ea consecințele practice, desfășurând prima misiune creștină și dând prima mărturie în lume, prin „colind”, despre Iisus, Cel întrupat. Păstorii devin, astfel, „primii evangheliști sau primii colindători ai erei creștine”, întrucât ei ajung la ieslea Pruncului înaintea magilor. Din acest punct de vedere, relatarea lucanică a evenimentului nașterii lui Iisus devine și o schiță completă de „colind creștin” al Bisericii.

Și azi, ca și atunci, Dumnezeu Se lasă găsit, dacă-L căutăm. După ce L-am aflat la ieslea din noul Bethleem, Biserica creștină, să-L laudăm, precum Păstorii, pentru toate câte am auzit și am văzut de Crăciun!

¹ Cf. Stelian TOFANĂ, „Nașterea Domnului între cer și pământ în relatarea lucanică (Lc. 2,7-20)”, în rev. *Renașterea*, nr. 12, Cluj-Napoca, 2006, p. 4.

² Vezi și Gerhard MAIER, *Evanghelia după Luca*, Seria „Comentariu Biblic”, vol. 4-5, Ed. Lumina lumii, 2013, p. 89.

Titluri mesianice revelate în cartea profetului Isaia: Emanuel – Fiul lui Dumnezeu și Fiul Fecioarei

„Această zi, Doamne, bucurat-a pe împărați, preoți și proroci, căci în ea s-au împlinit și înfăptuit toate cuvintele lor. Căci astăzi Fecioara a născut pe Imanuel [Is 7, 14] la Betleem; cuvântul pe care l-a rostit Isaia s-a înfăptuit astăzi. Laudă Ție, Fiu al Ziditorului nostru!”¹

Rasofora Irina

Mănăstirea Mihai Vodă – Turda

Despre Persoana, activitatea și Împărăția lui Mesia, cel dintâi din șirul profetilor mari, Isaia, a vorbit într-un mod cu totul și cu totul deosebit, el fiind numit pe bună dreptate „Evangelistul Vechiului Testament” și „Crainicul Împărăției lui Dumnezeu”², ca unul care a profetit despre manifestarea lui Iahve ca singurul Dumnezeu adevărat și Stăpân absolut al întregului univers.

Pe parcursul monumentale sale scrieri, care cuprinde 66 de capitole, profetul Isaia Îl prezintă pe Mesia într-o iconă cum nu se poate mai grăitoare, atribuindu-I o serie de titluri, care fac din el un artist al cuvintelor și un adevărat purtător al mesajului divin. În virtutea acestui fapt putem spune că dintre toți profetii mari Isaia este cel care i-a acordat lui Mesia cele mai multe și mai autentice titluri divine, dorind ca prin aceasta să pună în lumină chipul divino-uman al Răscumpărătorului făgăduit, precum și însușirile unice ale acestui Chip, reliefând astfel prin ele dumnezeirea Sa.

Între aceste titluri se numără: 1. Emanuel (7, 14); 2. Lumina lumii (9, 1); 3. Pruncul minunat (9, 5-6); 4. Toiag din rădăcina lui Iesei (11, 1 și urm.); 5. Sluga Mea – Alesul Meu (42, 1 și urm.); 6. „Ebed Iahve” (53, 1-12; cf. 52, 13; 50, 4-9; 49, 4-9; 42, 1-4); 7. Mântuitorul (62, 11); 8. „mlădița Domnului” (4, 2); 9. „steag între popoare” (11, 10); 10. „Sfântul lui Israel” (49, 7); 11. „Povățuitorul” (49, 10); 12. „Doctorul trupurilor și al sufletelor” (61, 1 și urm.).

Toate acestea sunt expresii unice, de o frumusețe neîntrecută și de o expresivitate artistică incomparabilă.

Recunoscut în unanimitate de către toți teologii și comentarii bibliști ca fiind „profetul mesianic prin excelență”³, Isaia oferă drept esență a învățării privitoare la Mesia conținutul a două texte cu caracter mesianic: Isaia 9, 6-7, respectiv 11, 1-10, locuri în care se vorbește despre Persoana Pruncului minunat prin care se va instaura în lume pacea desăvârșită, care în veci nu va fi tulburată. Certitudinea acestei vieți pașnice este asigurată, deci, prin Dumnezeu-Fiul, denumit de profet „Dumnezeul mântuirii mele” (12, 2).

Între profețiile mesianice cu o semnificație aparte în ceea ce privește precizarea sensului întrupării Fiului lui Dumnezeu, precum și numele prin care El este recunoscut ca Mesia, textul din Isaia 7, 14 este unul dintre cele mai grăitoare. Această profeție, care face referire la nașterea lui Mesia din Fecioara, a fost rostită de proorocul Isaia în contextul amenințării războiului siro-efraimic care a avut loc în anul 734 î.Hr. Dată fiind necredința regelui Ahaz în atotputernicia lui Dumnezeu, grăit prin Isaia, acesta din urmă se adresează regelui, muștrându-l și zicându-i: „Pentru aceasta, Domnul Însuși vă va da un semn: Iată, Fecioara va purta în pânțe și va naște fiu și-i vor chema cu numele de Emanuel” (7, 14), care se tâlcuiește „cu noi este Dumnezeu”⁴ (cf. Is 8, 9).

Deși în perioada Vechiului Testament întruparea unei divinități era fără îndoială o taină care nu fusese prezentată cu claritate, totuși misterul nu era atât de încifrat încât să fie cu totul străin oamenilor. Însuși precizarea acestui titlu mesianic era, de fapt, dovada reală a faptului că Dumnezeu descoperă popoului ales iminenta venirea a lui Mesia. Iar dacă Acesta avea să fie *Immanuel*, adică Dumnezeu pogorât în imediata apropiere a oamenilor, nașterea Sa trebuia să fie cu necesitate una într-unul minunată, însuși numele atribuit Pruncului – *Immanuel* – încadrând, într-o oarecare măsură, și o așa-zisă „structură trinitară” (zămislirea și implicit nașterea Lui nu putea fi posibilă fără deplina con-glăsuire a Preasfintei Treimi, realizată prin pogorârea Duhului Sfânt, cu umbrirea puterii Tatălui

și izvorâtă din bunăvoința Fiului), fapt consemnat de Evangelistul Luca în răspunsul îngerului la nedumerirea Fecioarei Maria (Lc 1, 34-35). Și aceasta cu atât mai mult cu cât primul Adam a venit la existență nu pe cale firească, ci plăsmuit fiind din pământ, tot astfel și Adam Cel de pe urmă venit să restaureze stricăciunea aceluia (1 Co 15, 45, 47), a binevoit să ia trupul plăsmuit în pânțele feciorelnic, „întru asemănarea trupului păcatului” (Rm 8, 3), pentru a osândi păcatul și moartea în trupul Său.

Numele de „*Immanuel*” va înfățișa, așadar, prezența lui Dumnezeu în noi și printre noi. Această prezență va presupune, în același timp, și așezarea omului în comuniune, adică venirea sa în proximitatea divinității, o jertfă vie în mâinile Lui⁵. Căci, într-adevăr, „mai ales atunci Dumnezeu a fost cu noi, când a fost văzut în lume, trăind împreună cu oamenii și arătând multă blândețe față de noi. Nu mai era un înger, nici măcar un arhanghel, căci Însuși Domnul și Stăpânul S-a pogorât pentru a primi sarcina de a înnoi toate...”⁶.

Există, așadar, în profeția lui Isaia din capitolul 7, versetul 14 o referință clară la evenimentele care se vor petrece în curând și care vor fi văzute mai bine în lumina revelației nou-testamentare, fiind în același timp și o întoarcere spre făgăduința Răscumpărătorului (Fc 3, 15), cea dintâi veste bună pe care omul s-a învrednicit să o audă din însuși gura lui Dumnezeu.

În interpretarea Sfinților Părinți și a scriitorilor bisericești, numele de „*Immanuel*” are – întâi de toate – un cuprins profetic, cuprinzând ideea convertirii neamurilor. În timp ce Teodoret de Cyr interpretează acest titlu ca având o însemnătate soteriologică, căci zice: „Se numește Immanuel pentru că Dumnezeu va fi cu noi, Dumnezeu Se va face om ca noi și astfel chipul dumnezeirii și al robului se va cunoaște în persoana Fiului...”⁷, Sfântul Chiril al Alexandriei adaugă, zicând: „*Vei chema numele lui Immanuel*” căci face referire la faptul că Dumnezeu va fi mărturisit prin gura proorocilor ca Dumnezeu arătat în chip omenesc”⁸.

Idea centrală a profeției lui Isaia prinde astfel contur și se desăvârșește în cuprinsul capitolelor 8 și 9, fiind conturată – de această dată – într-un imn de mare frumusețe artistică și valoare teologică unică în tot Vechiul Testament. Pentru marea-i frumusețe și sublimitate deosebită, vom reda aici câteva fragmente din această minunată poezie imnografică, intrată încă de timpuriu în cadrul cultului creștin și care, de altfel, se constituie ca parte integrantă a slujbei Pavcerniței Mari, rânduială ce se oficiază cu precădere în perioada Postului Mare, iar în contextul nostru la slujba Privegherii din seara ajunului Crăciunului: „*Cu noi este Dumnezeu, înțelegeți, neamuri, și vă plecați; auziți pân- la marginile pământului; cei puternici, plecați-vă; că dacă iarăși vă veți întări, iarăși veți fi biruiți. Și orice sfat veți sfătui, îl va risipi Domnul; și cuvântul pe care-l veți grăi nu va rămâne întru voi, căci cu noi este Dumnezeu. [...] Poporul cel ce umbla în întuneric a văzut lumină mare și voi, cei ce locuiți în latura și în umbra morții, lumină va străluci peste voi! [...] Căci Prunc s-a născut nouă, Fiul, și s-a dat nouă, a Cărui stăpânire e pe umărul Lui și se cheamă numele Lui: «Înger-de-mare-sfat», «Sfetnic minunat», «Dumnezeu tare, biruitor», «Domn al păcii», «Părinte al veacului ce va să fie» (8, 9-10; 9, 1, 5).*”

În aceste versete, profetul realizează o descriere amănunțită a chipului Pruncului din 7, 14, punând astfel în lumină o serie de însușiri ale Acestuia, ca Unul care este descendent al casei davidice și poartă pe umărul Său „povara” adevăratei stăpâniri. Privind textul din Isaia 7, 14 în conformitate cu cel din Isaia 9, 5 vom spune că Immanuel Însuși apare revelat ca o „minune a minuniei”, întrucât va fi Dumnezeu înomenit, adică o Persoană supra-omenescă, Dumnezeu și Om în același timp.

Astfel, „*la plinirea vremii*” (Ga 4, 4), Mesia Cel făgăduit și făcut cunoscut prin diferitele numiri izvorâte din Duhul, vine în lume, născându-Se din Fecioară. În Duhul, Isaia îi atribuie numele de *Emanuel*, titlu hristologic care își va găsi împlinirea în Noul Testament în cuvântul adresat de înger lui Iosif, logodnicul Fecioarei Maria (Mt 1, 20-21). Așadar, „*taina cea din veac ascunsă*” (Rm 16, 25; 1 Co 2, 7; Ef 1, 9; 3, 9; Col 1, 26) se va face cunoscută lumii prin venirea în trup a Fiului lui Dumnezeu, act prin care toate profețiile care o vestiseră s-au luminat și au primit deplina lor clarificare.

Acum știm și suntem încredințați că nimeni și nimic, „*nici moartea, nici viața, nici îngerii, nici stăpânirile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici puterile, nici înălțimea, nici adâncul și nici o altă făptură nu va putea să ne despartă de iubirea lui Dumnezeu, cea întru Hristos Iisus, Domnul nostru*” (Rm 8, 38-39), fiind ancorați cu nădejdea sfântă că, după cuvântul profetului Isaia, „*cu noi este Dumnezeu*” (Is 8, 9), Cel ce singur poate să ne dăruiască în veacul de acum cunoștința adevărului Său, iar în cel ce va să fie, viață veșnică în Lumina Sa cea neînserată.

⁵ Kallistos WARE, *Puterea Numelui. Rugăciunea lui Iisus în spiritualitatea ortodoxă*, ed. Gabriela Moldoveanu Ed. Christiana, București, 1992, p. 37.

⁶ Jean CHRYSOSTOME, *Commentaire sur Isaie*, p. 319.

⁷ Teodoret, *Eiç tòv 'Hσ.*, P.G., tom. 81, col. 277 apud Nicolae NEAGA, *Hristos în Vechiul Testament*, p. 70.

⁸ Chiril, *Eiç tòv Ψαλ.*, P.G., tom. 70, col. 204, apud Nicolae NEAGA, *Hristos în Vechiul Testament*, pp. 70-71.

Mielul, leopardul și căprioara

„Atunci lupul va locui laolaltă cu mielul și leopardul se va culca lângă căprioară; și vișelul și puiul de leu vor mânca împreună și un copil îi va paște. Juninca se va duce la păscut împreună cu ursoaica și puii lor vor sălășlui la un loc, iar leul ca și boul va mânca paie; Pruncul de față se va juca lângă culcușul viperei și în vizuina șarpelui otrăvitor copilul abia înțarcat își va întinde mâna”. (Isaia 11,6-8)

Eugen Adrian Truța

E măsură ce dialogurile se adună în coșul credinței, învăț smerit că întrebările celorlalți sunt începutul răspunsurilor noastre. Fiecărei virtuți îi precede o întrebare esențială ridicată în altarul sufletului nostru. Dacă întrebarea e formulată corect și nu e viciată de prejudecăți sau contexte emoționale gestionate defectuos, cel mai probabil, răspunsul va fi liber și se va materializa într-o virtute. Dacă enunțul sună pre(ten)țios, înseamnă că aveți dreptate: încă n-am pus o întrebare liberă pentru un răspuns liber.

Cum altfel să fi făcut pentru descrierea întrebărilor importante?!

De pildă, cu adevărat importante nu sunt motivele pentru care **nu** mergem la biserică, ci motivele pentru care alegem frecventarea slujbelor religioase. Spune-mi de ce să merg la Sf. Liturghie, în caz contrar, motivele personale sunt mult mai numeroase ca să absentez.

În același fel, spune-mi de ce să prefer pacea creștinilor când moștenirea cruciadelor și a războaielor religioase e atât de vie.

Sfânta Scriptura răspunde acestei dileme punând la dispoziție mecanismul întrebării oneste și a răspunsului pe măsură. Enunțând acest fapt, urmează să mi se solicite pasajele sau locurile unde scripturile lasă interogația, frământarea, dubitația să poposească liber și nestingherit. Să nu uităm că aceste texte se află sub inspirația Duhului Sfânt și aveți dreptate să obiectați că nicio îndoială rezonabilă nu poate fi găzduită în rândurile unei revelații dumnezeiești. Autorii cărților sacre redactează răspunsurile insuflate de Cel Ce Este. „*Așa grăit-a Domnul*” e partea ulterioară chestionării vieții. Așa reiese și, în mare parte, așa se poate gândi textul biblic, ca fiind finalul unei corespondențe între creatură și Creator.

Mă simt dator însă să intervin în favoarea interogației. Aceasta se face vizibilă în textul sacru prin caracterul profetic al răspunsului redactat. Profeția nu o știință a decoperții viitorului, ci conține în sine sămânța germinării unor realități spirituale, în primul rând, urmate de acomodări terestre. Cu alte cuvinte, fiecare profeție menține în prim plan întrebarea referitoare la natura actului profetic. În ce condiții va avea loc A doua Venire?! Mântuitorul Hristos, Profetul prin excelență, enunță realitatea acestei venirii (întrebarea) și, în același timp, palpabilitatea acesteia (răspunsul), fără a epuiza chestiunea. Cei care s-au grăbit să stabilească sfârșitul lumii, alcătuiind ei un răspuns ultim, au distrus profeția, nu doar pentru că nu s-a împlinit (suntem în plină desfășurare pre-apocaliptică), ci și pentru că au înlăturat interogația.

Mă grăbesc să aplic aceeași schemă și pentru virtutea păcii. Când va fi pace?! Va fi pace în momentul în care o enunțăm ca pe o profeție. *Mielul, leopardul și căprioara* vor coabita pașnic. Realitatea acestei pașnice acomodări se susține prin credința în actul profetic. A grăbi răspunsuri înseamnă a distruge răspunsul.

Acest lucru nu înseamnă abținerea de la construirea unei păci durabile și consistente în care fiecare parte își potrivește discursul. Fiecare treaptă a concilierii este un pas spre împlinirea profeției.

Noi, creștinii, credem că pacea adusă de nașterea Mântuitorului Iisus Hristos (Luca 2, 14) este adevărata pace: întrebare și răspuns. De altfel, chiar textul Scripturii spune: *Pace vă las vouă, pacea Mea o dau vouă, nu precum dă lumea vă dau Eu* (Ioan 14, 27). Pacea adusă de Evangelie este „vestea bună” care salvează umanitatea nu prin aranjamente temporare, presiuni internaționale, ci prin fundamentarea în credința că toți suntem una în Hristos. *Părinte Sfinte, păzește-i în numele Tău, în care Mi i-ai dat, ca să fie una precum suntem și Noi* (Ioan 17, 11).

Interpretarea de mai sus este o lectură personală și eseistică, nicidecum ecleziologie de forță. Aș fi vrut să fie dublată de o povestioară în stilul unei fabule revelatorii, dar tezaurul narațiunii s-a pierdut brusc în post-modernitate. Am încercat să vă țin în tensiune prin alambicate pîruete secularizante.

Poate asta a fost povestea zilei...

¹ Sfântul Efreem Sirul, *Imnele Nașterii și Arătării Domnului*, 1, 1-2, trad. Diac. Ioan I. Ică jr, Ed. Deisis, Sibiu, 2000, p. 15.

² Nicolae NEAGA, *Hristos în Vechiul Testament*, Ed. Renașterea, Cluj-Napoca, 2004, p. 68.

³ Jean CHRYSOSTOME, *Commentaire sur Isaie*, trans. †Arthur Liefvooghe, SC N° 304 (Paris 7°: Cerf, Bd de Latour – Maubourg, 1983), p. 9.

⁴ În interpretarea Sfântului Ioan Gură de Aur: „*Dumnezeu ne apără ca Apărător statornic*”. A se vedea Jean CHRYSOSTOME, *Commentaire sur Isaie*, p. 319. „*Immanu-el*” (de la *im* – „cu”, *nu* – „noi”, *el* – „Dumnezeu”). Cf. Joseph LONGTON, R. Ferdinand POSWICK (coord.), *Dicționar enciclopedic al Bibliei*, ed. Dan Slușanșchi Ed. Humanitas, București, 1999, p. 204.

„Toată suflarea să laude pe Domnul“
(Ps. 150, 1)

Relevanța doxologică a Imnografiei ortodoxe și importanța misionară a cântăreților de strană în viața Bisericii (I)

Pr. Prof. Univ. Dr. Vasile Stanciu

Prolegomena

Un an omagial dedicat Imnografilor și cântăreților bisericești din inițiativa Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române reprezintă în primul rând un act de cultură teologică. Se recunoaște în felul acesta importanța și relevanța imnografiei în teologia și spiritualitatea răsăriteană, ca un element indispensabil în receptarea și înțelegerea adevărilor de credință ca elemente constitutive ale cultului în viața Bisericii. Teologul Ioan I. Ică jr afirma în prefața unei lucrări de imnografie că „în câmpul studiilor bizantine, cultul a rămas până în zilele noastre un domeniu oarecum marginal. Victimă a diviziunii închise în sine a disciplinelor, acesta a făcut cel mai adesea obiectul unor studii doar istorice sau, mai recent, al unor studii liturgice comparate. Nimeni nu s-a preocupat încă de locul lui central în tradiția teologico-duhovnicească ortodoxă. Regretul pe care îl exprima la începutul secolului preotul Pavel Florenski cu privire la absența unei veritabile teologii liturgice, rămâne încă din nefericire valabil¹. Nu putem trece cu vederea, în acest context, excelenta lucrare a lui Makarios Simonopetritul, *Triodul explicat*, în care autorul, potrivit teologului Ioan I. Ică jr, prezintă „o adevărată enciclopedie cultică și spirituală a Ortodoxiei. Din nefericire, Triodul e puțin cunoscut și înțeles azi. Ca mare parte din valorile Ortodoxiei, el este o comoară insuficient valorificată²”.

Tocmai de aceea, anul omagial dedicat imnografilor, poate genera în rândul teologilor secolului XXI acel imbold înspre o recuperare, promovare și valorificare a acestui tezaur inestimabil al spiritualității ortodoxe răsăritene.

În al doilea rând se recunoaște și se apreciază importanța și locul cântăreților bisericești, care prin activitatea lor liturgică dau glas adevărilor de credință exprimate în chip doxologic în imnografie.

Pentru început doresc să schițez câteva idei legate de locul imnografiei bizantine în istoria cultului ortodox. Potrivit unui avizat cercetător bizantinolog „Poezia imnografică bizantină a constituit subiect de analiză pentru mulți cercetători români și străini, fiind în atenția mai cu seamă a analiștilor aspectul literar al acesteia și mai puțin cel muzical, cu care face de altfel corp comun, într-un evident și nedespărțit sincretism³. Adevărul este că Imnografia, ca obiect de studiu în Teologie, a apărut relativ târziu, în ciuda faptului că ea a reprezentat un obiect de cercetare pentru cercetătorii străini, în special pentru cei din spațiul german, francez și din țările nordice, care au văzut în poezia imnografică răsăriteană un adevărat tezaur care se cerea recuperat, promovat și valorificat. Ca să nu mai vorbim de faptul că acești cercetători nu erau ortodocși, ci fie catolici, fie protestanți, dar cu un simț al acriviei științifice extrem de elaborat. Aș aminti aici doar numele unui Egon Wellesz⁴, al lui Emereau Casimir⁵, Gerbert Martin⁶, Andre de Halleux⁷, sau al lui Carsten Hoeg⁸”.

Venind în contemporaneitate, imnografia răsăriteană a fost studiată la cel mai înalt nivel de teologi apuseni convertiți la ortodoxie, între care la loc de cinste se numără Karl Christian Felmy⁹,

fost teolog luteran și hirotonit spre apusul vieții diacon în Biserica Ortodoxă Rusă din diaspora. Comentariul fostului teolog luteran despre Sfânta și Dumnezeiasca Liturghie ortodoxă reflectă „preocuparea de o viață a acestuia dedicată studierii bogăției cultului ortodox”, cum se exprima părintele Ioan Ică sr., iar autorul comentariului spunea despre Liturghia Euharistică din Ortodoxie că, „este inima vieții Bisericii, matricea experienței creștine, iar rememorarea Cinei celei de Taină este în același timp ospăț al Împărăției eshatologice, cuprins plastic într-un amplu edificiu liturgic alcătuit din rituri, imne și acte specifice. Liturghia Bisericii Ortodoxe este produsul final al unei îndelungate istorii, fixat definitiv abia în secolul al XIV-lea¹⁰”.

Cele mai cunoscute și importante comentarii la Sfânta Liturghie din spațiul ortodox rămân fără îndoială cele ale lui Nicolae Cabasila¹¹, Petre Vintilescu¹², Dumitru Stăniloae¹³, și de ce nu cunoscutul deja comentariu liturgic al Mitropolitului Bartolomeu¹⁴. Toate comentariile liturgice ale autorilor amintiți au la baza, imnografia Sfintei Liturghii, pe care au analizat-o din perspective diferite: fie istorică, fie liturgică, fie biblică cu elemente de exegeză.

În spațiul românesc al teologiei, imnografia răsăriteană a început să facă obiectul cercetării academice de abia către sfârșitul secolului al XIX-lea prin cunoscutul istoric Erbiceanu Constantin (1838-1913), fost profesor la Seminarul de la Socola (1868-1886) și Decan al Facultății de Teologie din București (1896-1900), care în anul 1883 publica în *Revista Biserica Ortodoxă Română* un articol intitulat „Cântarea și imnografia Bisericii primitive¹⁵”. Deși articolul menționat nu oferă detalii spectaculoase, cu toate acestea el deschide o perspectivă nouă în cercetarea unui segment cultural mai puțin cunoscut și evaluat în Istoria Bisericii Ortodoxe.

Un studiu mult mai amplu intitulat „Poezia imnografică în cărțile de ritual și cântarea bisericească” va publica mult mai târziu liturgistul Petre Vintilescu, fost profesor la Facultatea de Teologie din București. În *Prefață* spunea printre altele: „Drumul urmat de imnul bisericesc în alcătuirea celor mai multe din cărțile noastre de slujbă religioasă, descrie diagrama pietății creștine dintr-o lungă perioadă a Istoriei Bisericii¹⁶”. Același prestigios liturgist va publica un articol intitulat: „Cântarea poporului în Biserica în lumina Liturghierului¹⁷”, acest articol va sta la baza reformei inițiate de Patriarhul Iustinian la începutul anilor 50, prin care se dorea o generalizare în toată Biserica Ortodoxă Română a cântării în comun a poporului lui Dumnezeu.

Studii legate de imnografia bizantină regăsim și în vasta operă a celui mai important teolog liturgist român din secolul XX, Pr. Prof. Ene Braniște¹⁸.

Urmașul la catedră al părintelui Ene Braniște, părintele Nicolae Necula de pioasă amintire, a deschis un culoar de cercetare doctorală la Facultatea de teologie „Justinian Patriarhul” din București, cu teme legate de imnografie în cărțile de cult ortodoxe, concretizat prin redactarea unor teze de doctorat deosebit de actuale pentru teologia contemporană.

În spațiul românesc profan al domeniului „Muzicologie”, preocupările legate de imnografie, imnologie și muzică bizantină și de tradiție bizantină au fost mult mai vaste și cu o arie de cercetare impresionantă. Cel mai avizat cercetător în domeniul muzicologiei bizantine a rămas până azi părintele Ioan D. Petrescu-Visarion (1884-1970). Cu studii de teologie la Seminarul Nifon Mitropolitul și la Facultatea de teologie din București, apoi cu studii muzicale la Conservatorul bucureștean și la Schola Cantorum din Paris, părintele Petrescu devine cel mai avizat cercetător bizantinolog, specializat mai cu seamă în paleografie muzicală bizantină¹⁹. În studiile de specialitate, părintele Petrescu abordează profesionist tematica imnografiei și a melodicii bizantine, fiind adeptul întoarcerii la vechea muzică bizantină, preponderent diatonică, lipsită de cromatisme orientale venite prin filieră turco-arabo-persană, mai ales după cucerirea Constantinopolului de către turci la data de 13 mai 1453.

¹⁰ Karl Christian Felmy, *De la Cina cea de Taină la Dumnezeiasca liturghie...*, p. XIV.

¹¹ Nicolae Cabasila, *Tălcuirea dumnezeieștii Liturghii*, traducere din limba greacă de Pr. Prof. Dr. Ene Braniște, 1946, 1989, 1997, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989;

¹² Preot Profesor Petre Vintilescu, *Liturghierul explicat*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1972, 1994;

¹³ Pr. Prof. Dr. Dumitru Stăniloae, *Spiritualitate și comuniune în Liturghia Ortodoxă*, Editura Mitropoliei Olteniei, Craiova, 1986.

¹⁴ Mitropolitul Bartolomeu, *Cartea Împărăției*.

¹⁵ Erbiceanu Constantin, *Cântarea și imnografia bisericii primitive*, în „Biserica Ortodoxă Română”, București, Anul VII (1883), nr.1 (ianuarie) și nr.3 (martie).

¹⁶ Pr. Petre Vintilescu, *Despre poezia imnografică din cărțile de ritual și cântarea bisericească*, București, 1937, 400 pag.

¹⁷ Pr. Petre Vintilescu, *Cântarea poporului în Biserica în lumina Liturghierului*, București, 1945, 15 pag, extras din *Revista Bisericii Ortodoxe Române*, LXII (1845), nr. 9 (Septembrie).

¹⁸ Pr. Ene Braniște, *Liturghia - sufletul etern al Ortodoxiei în rugăciune - Studii de Teologie Liturgică*, Ediție îngrijită de Î.P.S. Dr. Laurențiu Streza, Arhiepiscopul Sibului și Mitropolitul Ardealului, Pr. Prof. Dr. Nicolae D. Necula și Conf. Dr. Ciprian-Ioan Streza, Editura Andreiană, Sibiu, 2013.

¹⁹ Petrescu, J.-D, le pere, *Les idiomes et le canon de l'Office de Noel*, Librairie Orientaliste Gauthier, Paris, 1932, prefațată de Amedee Gastoue și premiata de L'Institut de Beaux Arts în anul 1933; *Condacul Nașterii Domnului*, Studiu de muzicologie comparată, București, 1940;

Exemplul său va fi urmat de un alt cleric, părintele Grigorie Panțiru, ca mai apoi șirul cercetătorilor să fie îmbogățit cu alte nume de referință în domeniu: Gheorghe Ciobanu, Titus Moiescu, Victor Giuleanu, Sebastian Barbu-Bucur, Nicu Moldoveanu, Alexie Buzera, Elena Chircev, Vasile Grăjdian ș.a. Toți, în lucrările lor au abordat fie direct, fie tangențial problema legată de imnografia răsăriteană²⁰.

După această incursiune introductivă, voi prezenta succint câteva aspecte legate de parcursul imnografiei în viața liturgică a Bisericii.

Imnografia bizantină inseparabilă de elementul melodic a cunoscut în Istoria cultului ortodox mai multe etape de dezvoltare și de afirmare:

a) Imnografia timpurilor apostolice; cuprinde primele trei secole ale creștinismului și datorită faptului că nu avem suficiente date și documente din această perioadă, ne rezumăm doar la cele câteva exemple de imne care au circulat în această perioadă. Unele au fost preluate din cărțile Vechiului Testament, precum Cântarea lui Moise (Is 15,19), Cântarea de mulțumire a Anei, mama profetului Samuel (1 Rg. 2,2-10), Cântarea Procului Isaia (Isaia, 26, 9-20), Cântarea celor trei tineri (Daniel, 3,28), iar altele au fost preluate din Noul Testament, precum: Cântarea Fecioarei Maria (Lc. 1, 46-55), Imnul creștinătății (Tim. 3,16), Doxologia Mare, Lumină Lină, Imn creat în timpurile apostolice, după unui cercetător autorul ar fi Sofronie Patriarhul Ierusalimului (sec VII), iar după alții Antinogen Martirul, Episcopul Sevastiei (sec. IV).

Tot în această perioadă s-au afirmat și alți părinți și scriitori bisericești precum Sfântul Ignatie Teoforul, Sfântul Iustin Martirul și Filosoful, Clement Alexandrinul, toți figurând în Istoria Bisericească a lui Eusebiu de Cezarea ca autori de imne.

b) A doua perioadă, cuprinde secolele IV-VIII, răstimp în care Biserica creștină a trebuit să facă față marilor provocări datorate ereziilor hristologice, perioadă în care s-au întrunit și Sinoadele Ecumenice în urma cărora s-a fixat și cristalizat învățătura ortodoxă referitoare la cea de-a doua și a treia Persoană a Sfintei Treimi, precum și învățătura ortodoxă ce viza persoana Fecioarei Maria ca Theotokos. Această perioadă a fost marcată de sistematizarea în formulare liturgice a celor 3 Liturghii Bizantine, ca începând cu Sfântul Efreem Sirul (306-373) să înceapă efectiv alcătuirea de imne, folosite mai apoi în cult.

Cei mai importanți imnografi din această perioadă sunt: Sfântul Chiril al Alexandriei (412-444), autorul imnului Născătoare de Dumnezeu Fecioară, Anatolie Patriarhul Constantinopolului (449-458), autorul stihirilor de la Vecernia de Sâmbătă Seara numite anatolice, Roman Melodul, cel mai celebru imnograf al secolelor V-VI, diacon la Constantinopol și autorul celebrului condac al Bunei Vestiri.

Secolele VI-VII au fost marcate de activitatea imnografică a lui Simeon al Ierusalimului, a imnografului Sofronie al Ierusalimului și a lui Andrei Cretanul autorul celebrei lucrări imnografice Canonul cel Mare ce se cântă în perioada Postului Mare.

c) A treia perioadă în istoria imnografiei bizantine ce cuprinde secolele VIII-X a fost marcată de activitatea prodigiousă a celui mai mare imnograf ortodox, Sfântul Ioan Damaschinul (m. 749), căruia i se atribuie organizarea și sistematizarea Octoihului.

Producția imnografică s-a îmbogățit prin sistematizarea și definitivarea altor cărți de cult precum: Triodul, Penticostarul și Mineele între autori numărându-se Cosma Melodul, Teodor Studitul (759-826), Arhiepiscopul Iosif al Tesalonicului (762-832), Iosif Imnograful (813-883), Casia Monahia, autoarea celebrei stihiri Doamne femeia cea ce căzuse în păcate multe (sec. IX), Leon VI Filosoful (886-912), autorul celor 11 stihiri ale Evangheliilor Învierii, Constantin VII Porfirogenetul (913-919), autorul Svetinelor Duminicale.

Începând cu secolul al XI-lea, imnografia bizantină intră într-un proces de disoluție, acest lucru datorându-se și producției impresionante de imne care acopereau întreaga paletă de slujbe în ritul bizantin²¹. În contemporaneitate, datorită faptului că Biserica canonizează noi sfinți, pe lângă fiecare sinod al unei Biserici locale există o comisie care se ocupă de alcătuirea slujbelor dedicate noilor sfinți canonizați. Unele au fost receptate de toată Biserica Ortodoxă Ecumenică, altele doar de anumite Biserici Autocefale.

(Va urma)

¹ Makarios Simonopetritul, *Triodul explicat. Mistagogia timpului liturgic*, Ediția a III-a, Traducere diac. Ioan I. Ică jr, Editura Deisis, Sibiu, 2008, p.11.

² Makarios Simonopetritul, *Triodul explicat. Mistagogia timpului liturgic*, Ediția a III-a, Traducere diac. Ioan I. Ică jr, Editura Deisis, Sibiu, 2008.

³ Titus MOIESCU, *Cântarea monodică bizantină pe teritoriul României. Prolegomene bizantine II, variante stilistice și de formă în Muzica Bizantină*, Ediție îngrijită de Constantin Secară, Editura Muzicală, București, 2003, p. 81.

⁴ Wellesz, EGON, *A History of Byzantine Music and Hymnography*, London, 1961; Wellesz, Egon; Conomos, Dmitri; Velimirovic, Milos, *Studies in Eastern Chant*, London, New York, Oxford University Press, 1966.

⁵ Emereau, Casimir, *Les Catalogues d'hymnographes byzantins*, în "Echos d'Orient", Revue trimestrielle, Organe de l'Institut Français d'Etudes Byzantines, Paris, 1921-1926.

⁶ Gerbert, Martin (1720-1793), *De cantu et musica sacra a prima ecclesiae aetate usque ad praesens tempus Tomus I et II*, St. Blasien, 1774.

⁷ Halleux, Andre de, *S. Ephrem le Syrien*, în: Sebastian Brock, *Imnele Păresimilor. Azimelor. Răstignirii și Învierii*, Studiu introductiv și traducere de diac. Ioan I. Ică jr, Editura Deisis, Sibiu, 1999.

⁸ Carsten, Hoeg, *The oldest Slavonic tradition of Byzantine music*, Copenhagen, 1953.

⁹ Karl Christian Felmy, *De la Cina cea de Taină la Dumnezeiasca liturghie a Bisericii Ortodoxe. Un comentariu istoric*, trad. de Pr. Prof. Ioan Ică sr, Deisis, Sibiu, 2008.

Momente aniversare pentru Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca

Darius Echim

Ln decursul anului 2023, când s-au împlinit 535 de ani de la înființarea Mitropoliei de la Feleac, de către Voievodul Ștefan cel Mare și Sfânt, au fost organizate mai multe evenimente liturgice, culturale și editoriale cu prilejul aniversării a 100 de ani de la punerea pietrei de temelie a Catedralei Mitropolitane „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Napoca și a 90 de ani de la sfințirea acesteia. Edificiul monumental, unul dintre cele mai importante monumente de artă românească din Ardeal, înălțat după Marea Unire de la 1 decembrie 1918, a fost construit în stil neobizantin, cu elemente românești, între anii 1923-1933, la inițiativa și sub îndrumarea vrednicului de pomenire Episcop Nicolae Ivan. Catedrala a fost închinată Adormirii Maicii Domnului și a fost zidită spre amintirea zilei de 15 august 1916, când oștile române au intrat în pământul Ardealului rob de veacuri, pentru înfăptuirea unității neamului.

Cu această ocazie, în Duminica a 22-a după Rusalii (a bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr), 5 noiembrie, chiar în ziua când s-au împlinit 90 de ani de la sfințirea Catedralei, Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, a slujit împreună cu Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, la Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca.

Evenimentul aniversar a fost marcat în mod solemn prin oficierea Sfintei Liturghii arhieresti, de către cei doi ierarhi, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi. Din sobor au făcut parte slujitori ai Catedralei și părinți profesori de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din municipiu, în frunte cu eclesiarhul Catedralei – arhim. lect. univ. dr. Simeon Pinteș și decanul facultății – arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia.

După citirea pericopei evanghelice duminicale, ce înfățișează pilda bogatului nemilostiv și a săracului Lazăr, Părintele Episcop Visarion le-a adresat celor prezenți un cuvânt de învățătură, în cadrul căruia a vorbit despre importanța milosteniei.

Răspunsurile liturgice au fost date de Corul Catedralei Mitropolitane, dirijat de pr. prof. univ. dr. Vasile Stanciu, directorul Școlii Doctorale de Teologie „Isidor Todoran” din cadrul Facultății de Teologie Ortodoxă a Universității Babeș-Bolyai din municipiu. În această toamnă, corul a aniversat 101 de la înființare, fiind fondat de Episcopul Nicolae Ivan, ctitorul Catedralei.

La finalul slujbei, Părintele Mitropolit Andrei a rostit un cuvânt duhovnicesc și a subliniat importanța istorică a zilei, când se împlinesc 90 de ani de la sfințirea Catedralei Mitropolitane, care a avut loc la data de 5 noiembrie 1933. De asemenea, Înaltpreasfinția Sa a evocat personalitatea Arhiepiscopului Teofil Herineanu și a Episcopului Vasile Flueraș (Someșanul).

Slujba parastasului

Apoi, Mitropolitul Andrei și Episcopul Visarion au săvârșit slujba Parastasului pentru vrednicul de pomenire Arhiepiscop Teofil Herineanu, de la a cărui trecere la cele veșnice s-au împlinit 31 de ani, și pentru Episcopul Vasile Flueraș (Someșanul), de la a cărui trecere la Domnul s-au împlinit 2 ani. De asemenea, în cripta de la demisolul Catedralei, la mormântul foștilor ierarhilor a fost oficiat un trisaghion.

La Sfânta Liturghie au participat numeroși credincioși clujeni, oameni de cultură și oficialități civile. O parte din cei prezenți au asistat la slujbă în fața Catedralei din Piața Avram Iancu, rugându-se alături de cei doi ierarhi pentru cei aflați în necazuri și suferințe, pentru încetarea războaielor, pentru pacea, sănătatea și mântuirea lumii.

Seară culturală „Catedrala din inima Clujului” și dublă lansare de carte

În cadrul Serilor culturale de la Muzeul Mitropoliei Clujului, aflat la demisolul Catedralei, Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului a organizat joi, 2 noiembrie, începând cu ora 19:00, un eveniment editorial și comemorativ, intitulat „Catedrala din inima Clujului”, în cadrul căruia au fost lansate două volume apărute în anul 2023 la Editura Renașterea. Au participat Înaltpreasfințitul

Părinte Andrei, Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, Episcopul-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului, clerici, teologi, oameni de cultură și numeroși credincioși clujeni.

În cadrul serii, au fost lansate volumele: „Catedrala Ortodoxă din Cluj (1923-2023). 100 de ani de la punerea pietrei de temelie” și „Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului (1973-2023). Întâiul episcop-vicar”, ambele apărute la Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Clujului, fiind îngrijite pe vicarul administrativ al Arhiepiscopiei Clujului – preotul Dumitru Boca și de consilierul cultural – preotul Cornel Coprean. Cele două volume surprind două momente istorice importante din viața eparhiei clujene și marchează împlinirea a o sută de ani de la punerea pietrei fundamentale a Catedralei Ortodoxe, respectiv o jumătate de veac de la ridicarea Eparhiei Clujului la rangul de Arhiepiscopie, a titularului ei la rangul de arhiepiscop (Arhiepiscopul Teofil Herineanu), dar și alegerea, hirotonirea și instalarea întâiului episcop-vicar (Arhiepiscopul Justinian Chira).

Au luat cuvântul și au prezentat noile apariții editoriale: Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, arhim. lect. univ. dr. Simeon Pinteș, eclesiarhul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca și cadru didactic la Facultatea de Teologie Ortodoxă a Universității „Babeș-Bolyai” din Cluj-Napoca, și istoricul dr. Mircea-Gheorghe Abrudan, cercetător științific la Institutul de Istorie „George Barițiu” al Academiei Române – Filiala Cluj-Napoca.

La finalul serii, Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul a rostit un scurt cuvânt duhovnicesc și a apreciat cele două lucrări apărute.

Evenimentul editorial, moderat și prezentat de către preotul Cornel Coprean, a fost completat cu un recital de vioară susținut de elevele Giulia Blanche și Cristina Nuclea (clasa prof. Diana Blaga) de la Colegiul de Muzică „Sigismund Toduță” din Cluj-Napoca.

† BENEDICT BISTRIȚEANUL

EPISCOP VICAR AL ARHIEPISCOPIEI VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

Noiembrie 2023

1 noiembrie

Program de audiențe la birou.

2 noiembrie

Asistă la slujba de Te Deum oficiată în Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din Municipiul Dej și prezidează conferința preoțească de toamnă din protopopiat. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, Directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, cel care a susținut conferința pe tema iconografilor și a cântăreților bisericești - „Toată suflarea să laude pe Domnul”.

La Biblioteca Academiei Române, Filiala Cluj-Napoca, participă la aniversarea Domnului Academician Marius Porumb la împlinirea vârstei de 80 de ani. Cu această ocazie, adresează un cuvânt de felicitare.

În cadrul serilor culturale de la Muzeul Mitropoliei Clujului, aflat la demisolul Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la evenimentul intitulat „Catedrala din inima Clujului”, în cadrul căruia au fost lansate două volume apărute recent la Editura Renașterea: „Catedrala Ortodoxă din Cluj (1923-2023). 100 de ani de la punerea pietrei de temelie” și „Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului (1973-2023). Întâiul episcop-vicar”. Rostește un cuvânt concludiv și de apreciere la adresa editorilor.

3 noiembrie

Program de audiențe la birou.

La Opera Națională Română din Cluj-Napoca asistă la concertul vocal-simfonic „Requiem” de Giuseppe Verdi.

4 noiembrie

Slujește Sfânta Liturghie și Parastasul pentru cei din veac adormiți în Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din Parohia Herina, Protopopiatul Bistrița. Rostește predica. Oficiază slujba de binecuvântare a capelei mortuare din localitate, nou construită. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Vidican, Protopopul Bistriței.

5 noiembrie

În Duminica a XXII-a după Rusalii săvârșește slujba de resfințire a Bisericii „Intrarea în Biserică a Maicii Domnului” din Fundătura, urmată de Sfânta Liturghie, pe un altar amenajat. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: „Să ascultăm de cuvântul Scripturii”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintează la rangul de iconom stavrofor pe Pr. Alexandru Marian Man, parohul comunității bisericești. Oferă Ordinul Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin pentru mireni domnului Emil Pîrțoc, Primarul Comunei Iclod și doamnei preotese Maria Manuela Man; Ordinul Mihai Vodă pentru mireni, domnului Pavel Rus – prim-epitrop; Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni, doamnei Monica Mișca și Ordinul Sfinții Martiri Năsăudeni, domnului Vasile Morar. Totodată, acordă diplome de aleasă cinstire ostenitorilor sfântului locaș. Este însoțit de PC Pr. Paul Isip, Protopopul de Gherla.

6 noiembrie

În Paraclisul Sfântul Nicolae al Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, oficiază slujba de Te Deum în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei și a Preasfințitului Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului, cu ocazia deschiderii lucrărilor Simpozionului Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă Sacră, cu tema „Mai avem nevoie de bătrâni? Bătrânețe și înțelepciune, psalmodie și armonie”. În continuare, participă la deschiderea festivă a evenimentului și la lucrările simpozionului. Cu această ocazie prezintă referatul cu tema „Muzica bisericească în tradiția siriacă. Considerații generale”.

7 noiembrie

În Biserica Sfântul Cuvios Siluan Athonitul din cadrul Așezământului social pentru copii orfani de la Dorolea, Protopopiatul Bistrița, asistă la oficierea slujbei de Te Deum și prezidează conferința preoțească de toamnă din Protopopiatului Năsăud. Este însoțit de PC Pr. Vasile Stanciu, Directorul Școlii Doctorale „Isidor Todoran” a Facultății de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca, cel care a conferențiat pe tema iconografilor și a cântăreților bisericești.

La Bistrița, înregistrează o emisiune cu tematica Crăciunului pentru Ziarul Răsunetul împreună cu directorul acestei instituții, Domnul Menuț Maximilian.

8 noiembrie

Slujește Sfânta Liturghie în Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil din cartierul clujean Dâmbul Rotund, cu ocazia hramului. Rostește predica tematică intitulată: „Asemenea îngerilor”.

Seara, în Parohia Găbud din Protopopiatul Aiud, Arhiepiscopia Alba Iuliei, cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Arhiepiscop Irineu, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitului întru Domnul, Gheorghe Moldovan, tatăl Pr. Cristian Moldovan, Directorul Centrului de pelerinaje Renașterea al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt de mângâiere.

9 noiembrie

Săvârșește Sfânta Liturghie în Paraclisul Centrului de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca, cu ocazia zilei de cinstitie a ocrotitorului acestuia. Rostește un cuvânt de învățătură intitulat: „Viețuire dumnezeiască în mijlocul lumii”. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

Seara, slujește Vecernia în Biserica Pogorârea Sfântului Duh din cartierul clujean Zorilor, cu ocazia evenimentului „Ospățul bucuriei”, în cadrul căruia este organizată o agapă cu 70 de pensionari, persoane singure din parohie. Rostește un cuvânt ocazional.

10 noiembrie

Face o vizită în satul natal Sartăș, județul Alba.

11 noiembrie

Slujește Sfânta Liturghie în demisolul Bisericii Sfântul Proroc Ilie din cartierul clujean Mărăști, unde este găzduită parohia misionară pentru deficienții de auz și vorbire cu hramul Sfinții Mărturisitori Ardeleni. Rostește predica intitulată: „Trei sfaturi la zi”. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, înaintea rangului de iconom pe Pr. Adrian Petrescu, parohul acestei comunități.

În Biserica Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil, monument istoric din Tăuți, Protopopiatul Cluj I, oficiază slujba de Te Deum, la împlinirea a 290 de ani de la atestarea documentară a lăcașului de cult. Participă apoi la prezentarea și lansarea albumului aniversar „Biserica de lemn din Tăuți – 290 de ani de la prima atestare documentară”, coordonat de Pr. Florin Parasca, parohul comunității. Rostește un cuvânt ocazional. Este însoțit de PC Pr. Dan Hognogi, Protopopul de Cluj I.

Seara, în Paraclisul cu hramul Sfântul Atanasie Todoran din incinta Mănăstirii Bichigiu, Protopopiatul Năsăud, slujește Vecernia cu Litie și slujba tunderii în monahism pentru fratele Atanasie Chiorchiș, viețuitor în obștea mănăstirii. Rostește la final un scurt cuvânt de învățătură.

12 noiembrie

În Duminica a XXII-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni din Bichigiu, cu ocazia hramului. Din încredințarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, hirotonește diacon pe monahul Atanasie Chiorchiș. În continuare, binecuvintează crucile ce vor fi așezate pe noua biserică aflată în construcție. Rostește predica intitulată: „Nu mă las de Legea mea”. Este însoțit de PC Pr. Ioan Dâmbu, Protopopul Năsăudului.

Oficiază slujba de binecuvântare a noii capele mortuare din Parohia Suplai, Protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt ocazional.

Seara, în Biserica Sfânta Ana din Municipiul Bistrița, slujește Vecernia și rostește un cuvânt de învățătură cu prilejul Aduării Naționale a Asociației „Oastea Domnului”. Este însoțit de Pr. Alexandru Vidican, Protopop de Bistrița.

13 noiembrie

În demisolul Bisericii Sfântul Ierarh Nicolae și Sfântul Ioan Evanghelistul din complexul studențesc Hașdeu oficiază Sfânta Taină a Botezului pentru Dorin Oniga și slujba reprimirii la credința ortodoxă a soției sale, Speranța.

La programul de Master, predă cursul „Teologia experienței la Sfântul Macarie Egipteanul, Sfântul Isaac Sirul și Sfântul Simeon Noul Teolog”.

14 noiembrie

Participă, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei, la inaugurarea „Casei Colecțiilor și a Documentelor de Patrimoniu” din Bistrița, din cadrul Bibliotecii județene Bistrița, condusă de Pr. Ioan Pinteia.

15 noiembrie

Program de audiențe la birou.

La Centrul de Cultură Urbană Turnul Croitorilor participă la expoziția de artă contemporană - pictură și instalație - „Esențe”, semnată de pictorul Florin Olari. Rostește un cuvânt ocazional.

16 noiembrie

Program de lucru la birou.

17 noiembrie

În Aula Magna a Universității Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, la invitația Episcopiei Greco-Catolice de Cluj-Gherla, participă la ceremonia de decernare a titlului de Doctor Honoris Causa PC Preot Arturo Sosa Abascal SJ, Prepozit General al Societății lui Isus.

La cea de-a 110-a ediție a proiectului cultural-artistic „Berăria Culturală”, organizat de istoricul și jurnalistul Ion Novăcescu, desfășurat în sala Casino din Parcul Mare al Municipiului Cluj-Napoca, susține conferința „Socializarea singurătății”, apoi răspunde la întrebările adresate din public.

18 noiembrie

În Biserica Pogorârea Sfântului Duh din Vințu de Jos, Protopopiatul Sebeș, Arhiepiscopia Alba-Iuliei, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Irineu (Arhiepiscop al Alba Iuliei), Preasfințitul Părinte Nestor (Episcopul Devei și Hunedoarei) și Preasfințitul Părinte Gherontie (Arhieru-vicar al Episcopiei Devei și Hunedoarei), oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, preotul Valer Boca, paroh al comunității bisericești din Vințu de Jos, timp de 38 de ani, originar din satul său natal Sartăș (județul Alba).

În sala mare a cinematografului Florin Piersic din Cluj-Napoca, participă la evenimentul centenar al Oastei Domnului intitulat „Cine este Iisus Hristos?”. Rostește un cuvânt tematic.

Seara, participă la o seară duhovnicească în mijlocul

22 noiembrie

În cădirea Universității de Arte și Design din Timișoara, asistă la prezentarea și susținerea lucrării de doctorat „Polipticul Patimilor lui Iisus în variantă bizantină” a rasoforei Sofia (Steliana) Țico de la Centrul Eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt apreciativ și de felicitare.

23 noiembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului de îngrijiri paliative pediatrică Sfântul Hristofor din localitatea Sânnicoară, Cluj. Este însoțit de PC Pr. Bogdan Chiorean, Directorul Centrului de îngrijiri paliative Sfântul Nectarie din Cluj-Napoca și de domnul director Ioan Scuturici, șef de lucrări.

La TeraPlast Arena din localitatea bistrițeană Unirea participă la meciul de handbal România-Elveția din competiția „Trofeul Carpați”.

24 noiembrie

Program de audiențe la birou.

Pe platoul Școlii de Poliție „Septimiu Mureșan” din Cluj-Napoca, participă la ceremonia depunerii jurământului de credință față de țară a elevilor absolvenți ai acestei instituții. Rostește o rugăciune de binecuvântare și un cuvânt ocazional.

25-28 noiembrie

La invitația Preasfințitului Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord și cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei, face o vizită în țările nordice cu ocazia serbării a 15 ani de la înființarea Episcopiei Europei de Nord. Sâmbătă, **25 noiembrie**, slujește Sfânta Liturghie alături de Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Euro-

pei de Nord și de Preasfințitul Părinte Damaschin Dorneanu, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sucevei și Rădăuților, înconjurați de un sobor de preoți și diaconi la Biserica românească Paraclis Episcopal din Copenhaga, Danemarca. După Sfânta Liturghie, participă la conferința cu tema: „Preoția și Sfânta Liturghie” susținută de PCuv. Arhim. Zaharia Zaharou, părinte duhovnicesc al Mănăstirii „Sfântul Ioan Botezătorul” din Essex, Anglia. Duminică, **26 noiembrie**, a XXX-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie în sobor arhieresc în același sfânt locaș, paraclis episcopal. Apoi, asistă la conferința „Isihasmul și Sfânta Liturghie” susținută de PCuv. Arhim. Zaharia Zaharou. Luni, **27 noiembrie**, liturghisește împreună cu cei doi ierarhi în Biserica românească parohială „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni” din Sölvesborg, Suedia. Seara, slujește alături de Preasfințitul Părinte Episcop Macarie slujba Vecerniei în Biserica românească parohială din Borås și

rostește un scurt cuvânt de învățătură. Marți, **28 noiembrie**, slujește Sfânta Liturghie împreună cu PS Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord, în Biserica românească Paraclis Episcopal din orașul suedez Göteborg. Rostește la final predica.

29 noiembrie

Împreună cu părinții consilieri și angajații centrului eparhial, participă la un moment festiv, la reședința mitropolitană, pentru a-l felicita pe Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei cu ocazia prăznuirii sfântului protector Apostolul Andrei, ocrotitorul românilor. Rostește un cuvânt sărbătoresc.

Slujește Vecernia Mare cu Litie în prezența Înaltpreasfințitului Părinte Mitropolit Andrei la Catedrala Mitropolitană Adormirea Maicii Domnului din Cluj-Napoca. Rostește un cuvânt de învățătură intitulat „Misionarul vizionar”.

30 noiembrie

La sărbătoarea Sfântului Apostol Andrei, cel întâi chemat, Ocrotitorul României, săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană Adormirea Maicii Domnului din Cluj-Napoca, alături de Înaltpreasfințitul Părinte Mitropolit Andrei și de Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

La Muzeul Mitropoliei din demisolul Catedralei, participă la lansarea volumului „Trupul și banul: iubirea de plăcere și iubirea de avere. Părintele duhovnicesc – artizanul pocăinței”, semnat de Înaltpreasfințitul Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei.

A consemnat **Arhid. Sergiu Iustin Pop**, *secretar de cabinet*

PS Părinte Episcop Vicar Benedict oficiază reșfințirea Bisericii cu hramul Intrarea în Biserică a Maicii Domnului din Parohia Fundătura, Protopopiatul Gherla, duminică, 5 noiembrie 2023.

studenților de la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Cluj-Napoca și a elevilor de la Colegiul Ortodox Mitropolit Nicolae Colan. Slujește Vecernia cu Litie în Paraclisul Sfântul Nicolae al Facultății și rostește un cuvânt de învățătură.

19 noiembrie

În Duminica a XXVI-a după Rusalii, săvârșește Sfânta Liturghie în Catedrala Mitropolitană Adormirea Maicii Domnului din Cluj-Napoca. Rostește cuvântul de învățătură intitulat: „Trei tipuri de îmbogățire” și prezintă Pastorală Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Române rânduită pentru prima duminică din Postul Crăciunului.

20 noiembrie

Slujește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Bistrița din Arhiepiscopia Râmnicului, alături de soborul de ierarhi condus de Înaltpreasfințitul Părinte Irineu, Arhiepiscopul Craiovei și Mitropolitul Olteniei, cu ocazia sărbătorii Sfântului Grigorie Decapolitul, a cărui moaște se află în biserică mănăstirii.

21 noiembrie

De sărbătoarea Intrării în Biserică a Maicii Domnului, săvârșește Sfânta Liturghie la Mănăstirea Acoperământul Maicii Domnului din Florești, Protopopiatul Cluj II. Rostește predica intitulată: „Școala nobleței Maicii Domnului”. Este însoțit de PC Pr. Alexandru Ciui, Protopopul de Cluj II.

La programul de Master, predă cursul „Teologia experienței la Sfântul Macarie Egipteanul, Sfântul Isaac Sirul și Sfântul Simeon Noul Teolog”.

IPS ANDREI MITROPOLITUL CLUJULUI, MARAMUREȘULUI ȘI SĂLAJULUI

În fiecare **luni**, între orele 8.00 și 10.00, conduce ședința Consiliului Permanenței Eparhiale.

În fiecare **miercuri**, între orele 20.30 și 21.00, realizează emisiunea „Cuvântul Ierarhului – spiritualitate creștină pe unde hertziene”, pentru postul de radio „Renașterea”.

În fiecare **miercuri** și **vineri**, între orele 10.00 și 15.00, acordă audiențe clerului și credincioșilor.

Noiembrie 2023

1 noiembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului de Tineret „Sfântul Ioan Valahul” de la Câmpenești, protopopiatul Cluj I (director: Dl. Andrei Zangăr). Este însoțit de domnul Sorin Augustin Călea, consilierul economic al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

2 noiembrie

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare din localitatea Țagu, protopopiatul Beclean. Rostește un cuvânt de învățătură. Acordă părintelui paroh Grigore Clapa „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”, iar domnului Vasile Codrea, primarul comunei Budești, îi acordă „Diploma de aleasă cinstire”.

În sala principală a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul evocator intitulat „Catedrala din inima Clujului”, în cadrul căruia au fost lansate volumele „Catedrala ortodoxă din Cluj (1923 - 2023) – 100 de ani de la punerea pietrei de temelie” și „Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului (1973 - 2023) – întâiul episcop vicar”, apărute la Editura Renașterea a Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

3 noiembrie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

La Casa de Cultură a Studenților din Cluj-Napoca, în cadrul ediției 2023 a Festivalului „Dumitru Fărcaș”, asistă la Concertul tribut „Maria Tănase și Dumitru Fărcaș”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

4 Noiembrie (Moșii de toamnă)

În satul natal, Oarța de Sus, județul Maramureș, oficiază slujba de sfințire a icoanelor amplasate în capela mortuară din cimitirul satului. Oficiază slujba Parastasului de obște și rostește un cuvânt de învățătură. Se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele părinților și bunicii.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Maria Magdalena” de la Oarța de Sus. Se întâlnește cu obștea. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii.

5 noiembrie

În biroul mitropolitan îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru arhieriei Preasfințitului Părinte Visarion al Tulcii.

La împlinirea a 90 ani de la sfințirea Catedralei Mitropolitane din Cluj-Napoca, împreună cu Preasfințitul Părinte Visarion, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc. Oficiază slujba Parastasului în memoria Arhiepiscopului Teofil Herineanu și a Episcopului Vasile Flueraș. Rostește un cuvânt evocator.

Se reculege, preț de câteva clipe, la mormintele ierarhilor din Cripta de la demisolul catedralei. Oficiază o scurtă slujbă de pomenire.

În cantina Seminarului Teologic din Cluj-Napoca, participă la recepția organizată anual pentru membrii coralei Catedralei Mitropolitane. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

6 noiembrie

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Petroniu, Episcopul Sălajului.

La Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca, în deschiderea Simpozionului Internațional de Teologie, Istorie, Muzicologie și Artă Sacră, cu tema „Mai avem nevoie de bătrâni? Bătrânețe și înțelepciune, psalmodie și armonie”, în capela instituției de învățământ asistă la slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de bun venit, iar în aula mare rostește un cuvânt duhovnicesc.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei oficiază Sfânta Liturghie cu prilejul sfințirii noii biserici din localitatea Moara de Pădure, filie a parohiei Săcel, Protopopiatul Turda, 12 noiembrie 2023.

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

7 noiembrie

În biserica din Chiuza, protopopiatul Năsăud, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Maria, fiica părintelui paroh Iancu Ionuț Buda. Rostește un cuvânt de învățătură.

În capela mortuară din localitatea Mușca, județul Alba, oficiază o slujbă funebră la căpătâiul adormitei întru Domnul, Laura, mama părintelui Nicolae Petru Buran de la parohia „Sfinții Prooroci Moise și Ilie” din cartierul clujean Valea Fânațelor. Rostește un cuvânt de mângâiere.

8 Noiembrie (Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil)

Cu prilejul hramului, oficiază slujba de resfințire a bisericii monument istoric din Fânațele Silivașului, filie a parohiei Silivașu de Câmpie, protopopiatul Bistrița. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe altarul de vară din incinta Bisericii „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavriil” din Fânațele Silivașului, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă părintelui paroh Vasile Pinte, Ordinul „Episcop Nicolae” pentru clerici. Domnului primar Ioan Tiberiu Cămărășan îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar ctitorului principal, domnului Grigore Gore, îi acordă Ordinul „Mihai Vodă”. Conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”.

mie de la Gledin” domnului Vasile Morar. Este însoțit de PC Pr. Vasile Nemeș, inspectorul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

9 Noiembrie (Sfântul Ierarh Nectarie de Eghina)

Cu prilejul hramului, în biserica parohiei Dej V (paroh: Prot. Ioan Bufta), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În curtea Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie” din Cluj-Napoca (director: Pr. Bogdan Chiorean), oficiază slujba Parastasului pentru cei mutați la Domnul în ultimul an. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

10 noiembrie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În spațiul Galeriei „Paul Sima” din Clubul Casei Universitarilor din Cluj-Napoca, participă la vernisajul Expoziției de artă „Grădinile Edenului”, coordonată de către artista Manuela Botiș și organizată în vederea strângerii de fonduri pentru extinderea Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Nectarie”. Rostește un cuvânt de binecuvântare.

11 Noiembrie (Sfântul Mare Mucenic Mina)

Cu prilejul hramului, în biserica din cartierul clujean Bună Ziua (parohi: Pr. Dumitru Bărbos și Pr. Iliuță Popa), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Conferă doamnei Maria Berca și doamnei Bianca Mârza Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”, iar doamnelor Cornelia Abrudan și Monica Pâslaru le conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”. Acordă domnilor Daniel Țibrea și Lucian Boca „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, oficiază Taina Sfântului Botez pentru prunca Iustina, fiica familiei Victor Vintilă și Ana Oлару, ostenitori ai Centrului de Îngrijiri Paliative „Sfântul Ierarh Nectarie”. Rostește un cuvânt de învățătură.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

12 noiembrie

Săvârșește slujba de sfințire a noii biserici din localitatea Moara de Pădure, filie a parohiei Săcel, protopopiatul Turda. Rostește un cuvânt de felicitare.

Pe o scenă special amenajată în proximitatea bisericii din Moara de Pădure, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotesește într-un iconom stavrofor pe părintele paroh Mihai Bogdan. Conferă Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici, arhimandritului Iacob Rus, starețul Mănăstirii Băișoara. Acordă distincția „Crucea Transilvană” pentru mireni domnului director Ion Pantelimon. Domnului episcop Dorin Jichișan îi conferă Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”. Doamnei Maria Pașc îi conferă Ordinul „Sfântul Ierarh Pahomie de la Gledin”, iar doamnei Anuța Moteoc îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”. Acordă „Gramata mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului” doamnei Angela Fisher, domnului Gheorghe Chistol, doamnei Adina Abrudean, domnului Călin-Nicolae Chifăr, familiei Lazăr și Eugenia Ispas, doamnei Maria-Elena Gocan, domnului Ioan Vlad și familiei Cristian și Voichița Vlad. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

13 noiembrie

La Mănăstirea „Adormirea Maicii Domnului” de la Nîcula, protopopiatul Gherla, participă la deschiderea întâlnirii anuale a Societății Bibliștilor Ortodocși Români, ce a avut în centrul discuțiilor Evanghelia după Matei. În biserica mănăstirii oficiază slujba de Te-Deum și rostește un cuvânt de binecuvântare.

Îl primește la reședință pe Preacuviosul Ieromonah Rafail Noica.

14 noiembrie

La Bistrița, împreună cu Preasfințitul Părinte Benedict Bistrițeanul, participă la momentul festiv al inaugurării Casei Colecțiilor și a Documentelor de Patrimoniu. Oficiază o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

15 – 17 noiembrie

Efectuează o deplasare în Austria, în vederea participării la ședința extraordinară a Academiei Europene de Științe și Arte de la Salzburg. Vizitează obiective religioase. Miercuri, 15 noiembrie, prin intermediul postului de radio „Renașterea”, transmite un mesaj pentru începutul Postului Crăciunului. Vizitează Abația de la Melk. Joi, 16 noiembrie, vizitează mănăstirea benedictină de la Seitenstetten. Vineri, 17 noiembrie, participă la ședința Academiei europene de Științe și Arte în orașul Salzburg. Este însoțit de domnul Eugen Adrian Truța, secretarul eparhial al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

18 noiembrie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

19 noiembrie

În biserica din Petriș, protopopiatul Bistrița, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotessește întru iconom stavrofor pe părintele paroh Paul Mihai Drența. Conferă domnului Dumitru Lucian Tarniță, primarul comunei Cetate, Ordinul „Episcop Nicolae Ivan”.

Oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a amplexelor lucrări realizate la casa parohială din Petriș. Rostește un cuvânt de felicitare.

Săvârșește slujba de sfințire a noii Capele Mortuare din Petriș. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

Face o vizită în localitatea Satu-Nou, filie a parohiei Petriș. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

20 noiembrie

Inspectează lucrările de modernizare și înfrumusețare realizate în curtea Centrului Eparhial, aflate în curs de finalizare.

În sala de ședințe a Centrului Eparhial, prezidează comisia de examinare a candidaților participanți la concursul pentru ocuparea posturilor de preoți la parohiile Dej I, Vâlcelele (protopopiatul Dej), Ilișua (protopopiatul Beclean) și Chinteni II (protopopiatul Cluj I).

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

21 Noiembrie (Intrarea în Biserică a Maicii Domnului)

Cu prilejul hramului, în Biserica „Intrarea Maicii Domnului în Templu” din Gherla (parohi: Pr. Vasile Ciciovan și Pr. Romulus Fabian Seiche), slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru diacon pe tânărul Cătălin Valerian Prunean.

Face o vizită la Mănăstirea „Sfânta Cuvioasă Elisabeta” din cartierul clujean Becaș, în vederea stabilirii amplasamentului noii biserici a mănăstirii. Este însoțit de domnul inginer Vasile Bob, fost coleg de liceu și facultate.

22 noiembrie

Face o vizită pe șantierul Centrului misionar-social „Sfântul Apostol Andrei” de pe Calea Turzii, din Cluj-Napoca. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la Vecernie, slujește Acatistul Mântuitorului Hristos și rostește un cuvânt de învățătură.

23 noiembrie

Face o vizită în protopopiatele Cluj I și Cluj II. Vizitează biserica Parohiei „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Grigorescu (parohi: Pr. Cristian Beldiman și Pr. Nicu Dumitrașcu), aflată în plin proces de restaurare. Face o vizită pe șantierul de pictură al Bisericii „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” din cartierul clujean Mănăștur (parohi: Pr. Dan Dorian Cismaș, Pr. Radu Onac și Pr. Nicolae Maja), precum și pe șantierul de zidire a noii biserici din Câmpenești (paroh: Pr. Dorin Pargea).

În localitatea Răscruți, protopopiatul Cluj I (paroh: Pr. Dan Balog), participă la festivitatea de inaugurare a Castelului „Bánffy”, la care s-au realizat ample lucrări de renovare. Oficiază o slujbă de binecuvântare și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În sala mare a primăriei din Turda, participă la Sesiunea de comunicări științifice „Despre viața și opera lui Andrei Șaguna”, organizată cu prilejul împlinirii a 150 ani de la moartea episcopului. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

IPS Părinte Arhiepiscop și Mitropolit Andrei a oficiat Sfânta Liturghie în Parohia Ortodoxă Petriș, județul Bistrița-Năsăud, 19 noiembrie 2023.

La Primăria Turda, participă și la momentul festiv al lansării Emisiunii de cartofilie „Sfântul Ierarh Andrei Șaguna – 150 ani de la moarte (1873 - 2023)”, pusă în circulație de Cercul filatelic Turda.

24 noiembrie

Predă cursul de Spiritualitate Ortodoxă studenților din anul IV de la Facultatea de Teologie din Cluj-Napoca.

În Aula Mare a Universității „Babeș Bolyai” din Cluj-Napoca, participă la Simpozionul Internațional „170 de ani de existență a Episcopiei de Cluj-Gherla. Tradiție și perspective”. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PCuv. Arhim. Teofil Tia, decanul Facultății de Teologie din Cluj-Napoca.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Macarie, Episcopul Ortodox Român al Europei de Nord.

În Catedrala Mitropolitană, slujește Vecernia, Acatistul Bunei Vestiri și rostește un cuvânt de învățătură.

25 noiembrie

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, asistă la Vecernie, slujește la Litie și rostește un cuvânt de învățătură.

Face o vizită la Mănăstirea „Nașterea Maicii Domnului” de la Piatra Fântânele, protopopiatul Bistrița.

26 noiembrie

Săvârșește slujba de resfințire a bisericii din parohia Lunca Ilvei, protopopiatul Năsăud. Rostește un cuvânt de felicitare.

În biserica din Lunca Ilvei, slujește Sfânta Liturghie și rostește cuvântul de învățătură. Hirotonește întru preot, pe seama parohiei Vâlcelele, protopopiatul Dej, pe diaconul Cătălin Valerian Prunean. Acordă părintelui paroh Victor Alexandru Brici, distincția „Crucea Transilvană” pentru clerici. Ordinul „Mihai Vodă” pentru clerici îl conferă părintelui emerit Alexandru Brici, iar Ordinul „Episcop Nicolae Ivan” pentru mireni îl conferă domnului primar Flaviu Lupșan.

Oficiază slujba Parastasului pentru preoții slujitori și ctitorii bisericii din Lunca Ilvei. Este însoțit de domnul Darius Echim, corespondentul TV Trinitas în Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului.

În Catedrala Mitropolitană din Cluj-Napoca, slujește Vecernia, Paraclisul Maicii Domnului și rostește o cateheză.

27 noiembrie

În localitatea Șieu Sfântu, protopopiatul Beclean, oficiază slujba de Sfințire a apei și cea de binecuvântare a noii Capele Mortuare. Rostește un cuvânt de învățătură. Părintelui paroh Adrian Datu, îi acordă „Gramata Mitropolitană însoțită de Sfânta Scriptură, cartea de căpătâi a creștinului”, iar domnului Ioan Bob, primarul comunei Șintereag, îi conferă Ordinul „Sfinții Martiri și Mărturisitori Năsăudeni”.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, în cadrul celei de-a III-a ediții a Zilelor Colegiului Ortodox „Mitropolit Nicolae Colan”, participă la seara de cântec și culoare (concert de muzică și expoziție de desen), la care și-au adus aportul elevii și profesorii instituției de învățământ. Rostește un cuvânt duhovnicesc. Este însoțit de PC Pr. Cornel Coprean, consilierul cultural al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului și Clujului.

28 noiembrie

În sala Auditorium Maximum a Casei Universitarilor, participă la festivitatea de premiere a elevilor olimpici și a profesorilor lor, pentru rezultatele obținute la Olimpiadele și Concursurile naționale și internaționale în anul școlar 2022-2023. Rostește un cuvânt de felicitare. Este însoțit de PC Pr. Marian Sidon, inspectorul de Religie al județului Cluj.

29 noiembrie

În Cimitirul Militar din Cluj-Napoca, oficiază slujba înmormântării adormitului întru Domnul, Col. (r) Liviu Borbe, fost comandant al Brigăzii Mobile de Jandarmi Cluj. Rostește un cuvânt de mângâiere.

În Catedrala Mitropolitană, asistă la slujba Vecerniei cu Litie.

Îl primește la reședință pe Preasfințitul Părinte Ignatie, Episcopul Hușilor.

30 Noiembrie (Sfântul Apostol Andrei)

În Catedrala Mitropolitană, împreună cu PS Părinte Ignatie al Hușilor și PS Părinte Benedict Bistrițeanul, slujește Sfânta Liturghie și rostește un cuvânt duhovnicesc.

În cadrul manifestărilor organizate în proiectul „Moșii – făuritori de istorie națională”, în încheierea „Marșului recunoștinței”, eveniment coordonat de Societatea Patriotică „Avram Iancu”, filiala Cluj, în fața Catedralei Mitropolitane, rostește un cuvânt de binecuvântare.

Primește la reședință autoritățile centrale, județene și locale, civile și militare, preoții și credincioșii veniți să-l felicite cu prilejul zilei onomastice. Rostește un cuvânt de mulțumire.

În sala mare a Muzeului Mitropoliei de la demisolul catedralei din Cluj-Napoca, participă la momentul festiv al lansării volumului „Trupul și banul. Iubirea de plăcere și iubirea de avere. Părintele duhovnicesc – artizanul pocăinței” al Înaltpreasfinției Sale. Rostește un cuvânt duhovnicesc.

A consemnat Arhid. Claudiu-Ioan Grama

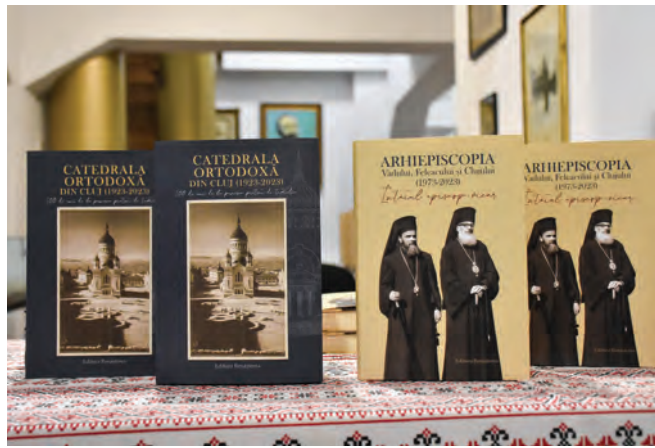
Catedrala din inima Clujului

Pr. dr. Cornel Coprean

Dr. Paul Ersilian Roșca

clădire, o instituție sau chiar o persoană însumează adeseori mult mai multe trăsături decât cele înscrise doar într-un registru de natură fizică, cuantificabil în dimensiuni, cifre sau ani. Reprezentativitatea și simbolismul ocupă un loc central, fundamental în existența și istoria unui edificiu, a unui organism instituțional și chiar a unui om. Este cazul Catedralei Ortodoxe din Cluj, biserică emblematică de la ale cărei începuturi s-au scurs 100 de ani, un secol de istorie care a împletit parcursul ei cu cel al comunității ortodoxe românești din capitala Transilvaniei, atât în momentele de bucurie cât și în clipele de criză sau deznădejde.

Pentru a marca cei 100 de ani de la punerea pietrei de temelie (7 octombrie 1923) și 90 de ani de la sfințirea Catedralei (5 noiembrie 1933), Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului a organizat o serie de evenimente dedicate acestor momente de referință pentru Eparhia renăscută în anul 1921. Slujirea liturgică din data de 5 noiembrie 2023, care i-a avut în centru pe Înaltpreasfințitul Părinte Andrei, Arhiepiscopul Vadului, Feleacului și Clujului și Mitropolitul Clujului, Maramureșului și Sălajului, și pe Preasfințitul Părinte Visarion, Episcopul Tulcii, a fost completată și de evenimentul cultural-editorial organizat la Muzeul Mitropoliei Clujului în seara zilei de joi, 2 noiembrie 2023, prilej cu care au fost lansate volumele „Catedrala Ortodoxă din Cluj (1923-2023). 100 de ani de la punerea pietrei de temelie” și „Arhiepiscopia Vadului, Feleacului și Clujului (1973-2023). Întâiul episcop-vicar”.

În spatele datelor înscrise în paginile celor două cărți, cum de altfel se întâmplă și atunci când ne referim la zidurile Catedralei, stau istorii personale, aspirații, vise dar și lacrimi sau

broboade de sudoare, căci edificiul care își înalță astăzi turlele spre cer însumează nu doar dorința și strădania Episcopului Nicolae Ivan (1921-1936), schițele și proiectele arhitecților George Cristinel și Constantin Pomponiu, tușele și culorile picturilor Anastase Demian și Bogdan Catul, ci și dorința (neîmplinită) Mitropolitului Andrei Șaguna, cel care proiectase ideea reînființării unei episcopii ortodoxe la Cluj și construirea unei catedrale menită a șterge stigmatul „expulzării” extra muros a singurului edificiu de cult ortodox din Cluj la acea dată: Biserica din Deal (construită între anii 1795-1796).

Gândit și dorit chiar din anul 1919, atunci când Nicolae Ivan, la acea dată încă arhimandrit, punea bazele Consistoriului și demara complexul proces al reactivării unei Episcopii Ortodoxe la Cluj, lăcașul de cult proiectat și însuma numeroase simboluri arhitectonice, artistice și naționale, „sinctretismul” acestor elemente distincte marcând edificarea unui lăcaș de cult unic, recunoscut și reprezentativ. Frumusețea arhitectonică și artistică, îmbinare armonioasă a stilului neo-bizantin cu cel neo-românesc și brâncovenesc, a fost dublată de simbolistica națională, Catedrala întru chipând materializarea și împlinirea aspirațiilor românești de veacuri. Deloc întâmplător, hramul ales a fost „Adormirea Maicii Domnului”, opțiunea transpunând atât binecunoscuta evlavie a românilor ardeleni către Născătoarea de Dumnezeu cât și respectul și omagiul adus eroilor români căzuți în Primul Război Mondial pentru eliberarea Transilvaniei și împlinirea visului de unitate.

Catedrala, în secolul de istorie scurs de la începuturile construirii ei, a trecut prin zbuciumații ani ai celui de-al Doilea Război Mondial și ai raptului teritorial petrecut în urma Dictatului de la Viena din 1940, fiind „cetate tare” pentru episcopul Nicolae Colan (1936-1957), a cunoscut turburele decenii ale regimului comunist, lăcașul de cult fiind locul de libertate pentru vlădica Teofil Herineanu și ceilalți credincioși decși să înfrunte doctrina comunistă atee și a experimentat tensiunile zilelor din decembrie 1989, fiind locul de unde a răsunat pentru prima dată într-un

spațiu public rugăciunea „Tatăl nostru”. Dar paginile nu au fost tot timpul întunecate, dimpotrivă.

Catedrala și-a primit cu demnitate Regii, Ferdinand I, Carol al II-lea și Mihai I fiind prezenți la numeroase evenimente definitorii pentru edificiul de cult, atât înainte de 1947 cât și după Revoluție (în iulie 1996, după ce trecuseră 50 de ani de când pășise ultima dată în lăcașul de cult din centrul Clujului fără a-și cunoaște viitorul, Regele Mihai a revenit în Catedrală, Maiestatea Sa fiind prezentă și la celebrarea, în 2 noiembrie 2003, a șapte decenii de la sfințirea edificiului, eveniment la care asistase alături de tatăl său, regele Carol al II-lea), urmele trecerii lor nerămânând marcate doar fotografic sau scriptic (pisanie, hrisoavele și actele comemorative din 1923, 1933, 2003, semnături pe Sfânta Evanghelie etc.) ci și material, marele policandru fiind, ca exemplu, o donație a Regelui Carol al II-lea. Catedrala a găzduit ceremonia și slujba de ridicare a Episcopiei Vadului, Feleacului și Clujului la rang de Arhiepiscopie, evenimentul din 9 septembrie 1973 marcând și alegerea primului episcop-vicar în persoana lui Justinian Chira Maramureșanul. Întronizarea, în acea zi, a Arhiepiscopului Teofil Herineanu nu marca împlinirea vreunui „capriciu”, momentul consemnând reînnoirea unui fir istoric: Arhiepiscopia și Mitropolia de la Feleac (de la întemeierea căreia se împlinesc anul acesta 535 de ani) și Episcopia de la Vad, întemeiate de către voievozii moldoveni la finele secolului al XV-lea - începutul secolului al XVI-lea și care au dăinuit până în veacul al XVII-lea, își „reluau”, simbolic, locul convenit în diptice.

Catedrala a fost locul în care, la 25 martie 2006, zeci de mii de credincioși au asistat la întronizarea Arhiepiscopului Bartolomeu Anania ca Mitropolit al Clujului, Albei, Crișanei și Maramureșului, momentul marcând, definitiv, istoria bisericească a acestor părți ale Transilvaniei.

Catedrala, astăzi principalul altar de slujire și amvon al Arhiepiscopului și Mitropolitului Andrei, rămâne un organism viu, un loc în care schimbările și înfrumusețările

materiale, așa cum este cazul proiectului de repictare în tehnica mozaicului (demarat în anul 2002), sunt înmiite de aceleași schimbări și înfrumusețări, de această dată ale sufletelor celor care-i trec pragul.

În căutarea noastră zilnică de a ne adăpa din izvorul liniștii și al bucuriei, mulți dintre noi, clujeni și nu numai, am urcat de ne-numărate ori treptele Catedralei Ortodoxe din inima Clujului, catedrala sufletelor noastre, descoperind importanța acestei moșteniri spirituale ce nu a încetat a

fi o candelă vie în care flacăra rugăciunii zilnice nu s-a stins niciodată. Este o dovadă a unui permanent exercițiu anamnetic prin care ne aducem aminte de toți cei care au contribuit la realizarea măreței catedrale din inima Clujului, capitala spirituală și culturală a Transilvaniei, precum și de întâi-stătătorii Eparhiei Clujului ce s-au îngrijit de dinamizarea misiunii creștine în toată această perioadă, sub aspect administrativ-bisericesc, misionar-social, cultural sau spiritual.

Acum, la 100 de ani de la punerea pietrei de temelie și 90 de ani de la sfințire, Catedrala Mitropolitană este o inimă puternică, caldă și primitoare a Clujului, o moștenire a trecutului pentru viitorul nostru.

COMITETUL DE REDACȚIE:

Președinte:

IPS Arhiepiscopul și Mitropolitul ANDREI ANDREICUȚ

Vicepreședinte:

PS Episcop-vicar BENEDICT BISTRITĂNEANU

Membri:

Consilier cultural: Pr. dr. Cornel Coprean,

Arhim. prof. univ. dr. Teofil Tia, Pr. dr. Liviu Vidican-Manci

Director:

Pr. dr. Cătălin Pălimaru

RENAȘTEREA

Editura Renașterea * Piața Avram Iancu, 18
400117, Cluj-Napoca * Telefon / Fax 0264-59.96.49
Internet: www.renasterea-cluj.ro
E-mail: revista@renasterea-cluj.ro

CUI (CF) 4547095

IBAN: RO84 BTRL 0130 1205 P129 1800
Banca Transilvania, Cluj (Revista RENASTEREA)
ISSN: 1223-4435

Redactor responsabil:

Pr. Florin-Cătălin Ghiț

Tehnoredactor: Pr. Eugen Mera

DIFUZAREA:

Pr. Nicolae-Dragoș Kerekes

COLABORATORI PERMANENȚI:

Mircea-Gheorghe Abrudan, Mircea Gelu Buta, Dacian But Căpușan, Darius Echim, Arhid. Claudiu Ioan Grama, Cezar Login, Ierom. Maxim (Morariu), Alexandru Nemoianu, Adrian Papahagi, Nicoleta Pălimaru, Elena Pârnu, Protos. Simeon (Pintea), Diac. Sergiu Iustin Pop, Eugen Adrian Truță, Nicolae Turcan,

Curajul de a fi vulnerabil sau taina lui Dumnezeu-copil

Pe. Marc-Antoine Costa de Beauregard

Taina Întrupării

Sfinții Părinți – atât din Orient, cât și din Occident, deoarece este o unitate în Tradiția Patristică – tratează Taina Întrupării: Dumnezeu S-a făcut om, ca omul să se poată face Dumnezeu (după har), să se îndumnezeiască. În fapt, este vorba despre a îndeplini proiectul divin descris la *Facere* de a trece de la imagine, de la chip la asemănare. Astfel, omul nu se poate asemăna lui Dumnezeu ceea ce numim și îndumnezeire, sfințire, dacă nu are ca model de urmat pe Hristos.

Dumnezeu, în milostivirea Lui (căci Nașterea Domnului reprezintă mai ales o manifestare a milostivirii lui Dumnezeu – ceva absolut extraordinar care are menirea să ne atingă, să ne schimbe), ne oferă modelul deplin căruia să ne asemănăm și pe care putem să-l urmăm cu ajutorul Sfântului Duh. Cred că în gândirea Sfinților Părinți totul este exprimat și manifestat prin Hristos, Dumnezeu întrupat, și apoi totul poate fi realizat și dus la bun sfârșit într-o manieră proprie a fiecărui credincios, dar prin iconomia Duhului Sfânt. Este adevărat că Părinții Bisericii – în imensa și extrem de complexă literatură despre Naștere, în general omiliile, uneori texte polemice, textele și declarațiile Sinoadelor Ecumenice și apoi textele liturgice pe care le întrebuițăm în Biserică, cele ale Sfântului Roman Melodul, Acatistul Maicii Domnului – exprimă același lucru, că acest plan dumnezeiesc e oferit omului, omul fiind obiectul milostivirii lui Dumnezeu.

Ce cred că este cel mai important în mesajul Nașterii Domnului – și de la Părintele Dumitru Stăniloae am aflat aceasta – este mesajul conform căruia omul află că este iubit de Dumnezeu. Cred că este suficient să spunem aceasta omului contemporan pentru a-l ajuta. Este de la sine înțeles că viața este dificilă pentru oricine astăzi, existând multe crize și perioade dificile, dar suntem iubiți de Dumnezeu. Și aceasta este o mare taină. Este adevărat că există un cuvânt al lui Dumnezeu pentru umanitate, pentru fiecare om în parte, pentru fiecare popor. Cei trei magi reprezintă, de asemenea, culturile, popoarele, precum și acest fel de universalitate, de deschidere extremă către fiecare om și către fiecare tipologie umană. Iar Domnul își asumă implicațiile acestei deschideri, care este expresia iubirii lui Dumnezeu în creație și în om – manifestare a lui Dumnezeu Însuși, fiindcă Dumnezeu este iubire, cum spune Sfântul Apostol Ioan. Și, dacă Dumnezeu se manifestă, El se manifestă ca iubire, așa cum este El.

Tainele cele mai importante ce țin de Nașterea Domnului sunt taina lui Dumnezeu-copil și taina Născătoarei de Dumnezeu. De ce taina copilului? Pentru că el reprezintă vulnerabilitatea și este în mod absolut fără apărare, la mila celorlalți. Și Dumnezeu, pentru a Se revela ca iubire, El Se revelează ca iubire în extrema sa vulnerabilitate, căci iubirea care este o formă de putere nu este iubire. Iubirea Domnului este smerenia absolută, vulnerabilitatea extremă, disponibilitatea extremă, puritatea extremă. Această taină este foarte importantă pentru timpurile noastre, căci, fără a fi negativi, remarcăm, pe de-o parte, în societatea actuală, cum copilul este în mod dureros amenințat.

Pe de altă parte, trebuie să spunem cu fermitate și curaj că în societatea noastră taina femeii se discută într-o manieră foarte puternică. Având în vedere întreaga dezbateră, care a avut loc acum câțiva ani, legată de heterosexualitate, ne putem întreba care este taina femeii, mai ales că taina femeii se manifestă în persoana Maicii Domnului. În iconografie și în Evanghelie, bărbatul, Sfântul Iosif, are un rol destul de restrâns (căci el nu este tatăl adevărat, ci tatăl adoptiv), un loc foarte

retras. Și aceasta pentru a se pune în prim plan femeia cu harismele ei fundamentale, feminitatea și fecioria. Fecioria reprezintă suveranitate, căci femeia scapă oricărui tip de putere. Martirele și primele creștine voiau să își păstreze fecioria și au fost persecutate pentru aceasta deoarece se susțineau puterii masculine în mod special. Fecioria înseamnă pentru Sfinții Părinți suveranitatea, posibilitatea omului de a avea acces direct la Dumnezeu fără mediere umană.

Marile întrebări actuale sunt cele legate de copil, femeie și familie. Putem vedea că familia nu este ceva specific doar omului, ci a devenit un loc teofanic. Teofania este manifestarea lui Dumnezeu și vedem că Dumnezeu S-a manifestat într-un cadru familial, ceea ce este absolut extraordinar. El S-a manifestat și în alte cadre, dar în mod privilegiat ca iubire vulnerabilă, pură, liberă, disponibilă, mereu tânără, a făcut-o doar în cadrul familial, preamărind viața familiei, fapt tipic Creștinismului. Apărarea copilului, apariția femeii, a familiei trebuie să recunoaștem că a fost adusă de Creștinism. În antichitate, copilul nu conta deloc, femeia nu valora mare lucru, iar familia era distrusă în Imperiul Roman de adulter, de concubinaj și poligamie – lucruri careucid familia și în zilele noastre.

Curaj și vulnerabilitate

Cuvântul întrupându-Se S-a lăsat în mâinile omului și Și-a luat mireasă vulnerabilitatea firii umane în forma ei cea mai vulnerabilă: copilul. Astfel, El S-a manifestat ca Dumnezeu, căci trebuie să fii Dumnezeu pentru a coborî atât de adânc în umanitate. Trebuie să fii Cuvântul, Chipul Omului, pentru a fi atât de uman. Și, făcând aceasta, umanizând omul deplin, Hristos a pus în valoare o virtute, nici divină, nici umană: curajul. El a curățat omul de o patimă foarte puternică: frica de moarte și de suferință. Curajul lui Hristos în fața suferinței și în fața morții nu este o virtute eroică, deoarece Mântuitorul nu este un supraom: El a fost Omul perfect și un om alături de alții. Curajul său reprezintă, deci, împlinirea unei virtuți existente din fire la om, dar pierdută din cauza păcatului și acoperită de patima fricii. Or, și noi, creștinii, mădulare ale Trupului Său, moștenitorii umanității Sale sfinte și transfigurate, putem, prin mijlocirea Duhului Sfânt, să punem în faptă curajul lui Hristos și să ne asumăm cu un curaj divino-uman vulnerabilitatea lui Hristos. Cum să facem aceasta? În esență, dobândind iubirea de vrăjmași. Putem spune că Hristos, Dumnezeu-Omul, a fost exemplul acestei iubiri de vrăjmași încă de la nașterea Sa în Bethleem, în toată vulnerabilitatea Sa de nou-născut curajos deja învingând moartea. Adevărații creștini, părinți, copii, membri ai Bisericii sunt lipsiți de frică. Dar curajul și demnitatea lor în fața morții și a suferinței nu reprezintă doar un simplu efort de voință umană, de stăpânire de sine, de hotărâre venită din forța caracterului. Nu. Forța lor vine în principal din faptul că au devenit una cu Hristos: i-au dobândit smerenia, răbdarea, dragostea de dușmani și curajul de Dumnezeu umanizat și om îndumnezeit. Curajul creștinilor nu reprezintă o tipologie umană, ci este de natură harismatică; prin harul Duhului Sfânt se dobândește asimilarea curajului lui Hristos.

Slujirea aproapelui prin ASCOR Cluj-Napoca, la 30 de ani de la înființarea asociației

Maria Fărcaș

Este, poate, puțin decalat să vorbim despre începutul anului universitar, dar, având în vedere ritmul alert al vieții de student, nu mi se pare nepotrivită să mă refer la ultima perioadă ca fiind cea din preajma începutului. Început este destul de necuprinzător, așa zice, mai degrabă, începuturi, căci, pentru noi, cei din ASCOR, perioada aceasta este mereu o perioadă care presupune deschideri de poveste, fiecare toamnă fiind una „a bobocilor”, iar fiecare iarnă fiind una a încheșării și a cunoașterii, devenind, astfel, o oportunitate de jertfă.

Fiind proaspăt încheiată perioada recrutărilor, au avut loc, în cadrul asociației, o serie de activități care să îi ajute pe noii veniți să își găsească locul alături de noi, să ne descopere și să se lase descoperiți. Am încercat să fim împreună și să îi ajutăm în această căutare pe care o presupune începutul studenției, am încercat să ne deschidem brațele și să îi primim, la fel cum și noi am fost primiți. Am mers, în diverse parohii din mediul rural, pentru a cânta duminica la Liturghie și pentru a-i cunoaște și a vorbi cu bătrânii din sate, ca parte a proiectului nostru de „Liturghii misionare”, am făcut voluntariat în cadrul campaniei de donare de sânge, dar, cred că cel mai concret moment de cunoaștere, cel mai clar început de drum îl constituie, de fapt, weekend-ul petrecut împreună la Gledin.

Gledinul a devenit pentru noi un soi de casă, după ce vara aceasta am fost acolo în tabăra studențească. Bucuria cu care ne întorcem de fiecare dată la Sfântul Pahomie și la brațele părintești ale Părintelui Ioan, preotul de la biserică din sat, este destul de greu de descris, motiv pentru care am vrut ca și cei noi să guste din această stare, care pentru noi a fost mângâierea și liniștea verii. Astfel, timp de aproape trei zile, am luat parte la activități de team-building, jocuri, seri de colinde, dar și la gătitul împreună și la pregătirile necesare. I-am avut alături de noi și pe Părintele Ciprian Negreanu și pe doamna preoteasă Corina, care sunt, îndrăznesc să spun, părinții noștri în duh, care, de fiecare dată, ne îmbracă în grija și în dragostea lor. Doamna Corina ne-a vorbit despre simbo-

listica icoanei Nașterii Domnului, după care ne-a lămurit diverse lucruri legate de arta sacră și de procesul din spatele pictării unei icoane, iar Părintele Ciprian a răspuns la întrebările adresate de către noi, legate de viața de student și încercarea de a asuma o viață duhovnicească vie în această perioadă.

Văd această ieșire a noastră ca pe o piatră de temelie, peste care începem, deja, să clădim încet, toate cele pe care vrem să le facem pentru comunitate. Acesta a fost doar începutul familiarizării noastre, peste care vom așeza cunoașterea reală, concretă, care se naște din împreună-lucrare și împreună-jertfire. Abia acum începem să adăugăm profnzime prietenilor timide și luminoase care s-au format între noi, deoarece, abia acum începem să folosim aceste prietenii pentru a le pune în slujba aproapelui.

Campania care marchează, pentru noi, luna decembrie este numită „Dăruind vei dobândi”, iar în cadrul ei încercăm să oferim cadouri copiilor nevoiași sau celor aflați în spitale, fiind ajutați de cei care donează bani sau pregătesc pachete cu obiecte trebuincioase pentru aceștia.

Tot ca parte din această campanie, ne pregătim pentru mersul la colindat prin spitale, moment în care vom împărți pachetele pregătite pentru oameni, dar vom încerca să ducem cu noi și un strop de bucurie izvorât din lumina Nașterii Domnului și să îl împărțim prin colinde.

Ne pregătim, cu emoții și cu o conștiință a continuității, și pentru evenimentele care vor marca împlinirea a treizeci de ani de la înființarea ASCOR la Cluj-Napoca. Timp de un weekend, vom lua parte la o serie de activități și conferințe, întâlniri deosebite alături de cei care, înaintea noastră, au fost tinerii ce și-au întemeiat prietenii pe jertfă, care au ales să facă parte din această mare familie și de la care sperăm să învățăm și să înțelegem o parte din tainele acestei prietenii vii. Ne vom bucura și de prezența ierarhilor la evenimentele „ASCOR -30”, dar și de participarea la Liturghiile oficiate cu ocazia sărbătoririi hramului Bisericii Studenților din Campusul universitar „B.P. Hasdeu”. Concertul de colinde intitulat „Cuvântul S-a făcut Trup și S-a sălășluit între noi”, în cadrul cărora vor cânta toate corurile comunității Bisericii Studenților, va încununa și încheia aceste zile de bucurie și de comuniune.

Acum, mai pot doar să nădăjduiesc că acest început prelungit care înglobează o suprapunere de începuturi, să rodească frumos de-a lungul anilor, să aducă și să nască dragoste frățească, bucuria de a ne jertfi pentru ceilalți și unii pentru alții, dar, mai ales, căutări tot mai vii și dorința sinceră de a-L cunoaște și de a-L avea pe Hristos ca temelie a tot ceea ce facem, prezent în toate interacțiunile, bucuriile, prietenii, greutățile și încercările noastre!

În ieslea sufletului

Ana-Maria Mureșan

In ieslea sufletului,
Lumina raiului.
A raiului dor

se frânge-răstrânge
în inimi plâpânde,
ce-L caută pe Prunc.
Pe Pruncul din veac
născut azi, sub veac,
să cearnă
și doruri,
și vise,
și-așteptarea celor apuse;
s-aducă nădejde
în peșteri
uitate de om,
uitate de frate.

Legarea cuvintelor de Cuvânt

Bogdan Herțeg

Intre jurnaliștii care iau interviuri există două tendințe. Unii intervin des, încercând a-l descoase pe cel aflat în fața lor. Alții intervin puțin. Aceștia din urmă nu mai par atât de profesioniști, dar felul lor de a fi devine roditor în jurnalismul duhovnicesc. Ascultând și zicând în gând *Rugăciunea lui Iisus*, jurnalistul va căuta cu răbdare cuvintele potrivite – *Ca merele de aur pe poliți de argint, așa este cuvântul spus la locul lui* (Pildele lui Solomon 25, 11). Dacă nu va descoase, jurnalistul își va coase inima lui de persoana pe care o are în față, iar cuvintele se vor lega altfel. Martin Heidegger scria că verbul grecesc *legein* (ce înseamnă *a spune*, dar și *a aduna, a reuni, a lega*) este rădăcina noțiunii de *logos*. Dumnezeu Cuvântul este Atotțiitorul, Cel care le adună, le reunește, le leagă pe toate ale Sale prin puterea Lui iubitoare.

Un înțeles mai desfășurat pentru verbul *legein* este *a aduna recolta și a o adăposti*. Atunci nici nu mă mir de pilda semănătorului. Prin această pildă, Hristos întoarce cuvântul înspre revelația ce i-a dat naștere. Numindu-Se Semănător, Se numește Logos. *Semănătorul seamănă cuvântul* (Marcu 4, 14), le explică Iisus apostolilor. Apoi sămânța răsare și crește până la grâu în spic. *Iar când rodul se coace, îndată trimite secera, că a sosit secerișul* (Marcu 4, 29). Cuvântul este sămânța ce poartă în sine secerișul. Deci așa să vorbim încât să putem aduna și adăposti rod bun după cuvintele noastre.

Mă gândesc acum că termenul *logos* a devenit fundamental pentru sistemele primilor mari filosofi. Și ce cutremur, șoc mental, trebuie să fi fost pentru lumea antică toată concepția creștină, când *logosul* școlilor de filosofie a fost coborât din văzduhul abstracțiunilor pentru a fi identificat cu un anumit Om ce a murit pe Cruce.

Față de cuvintele lui Hristos, cutremurată este și gândirea lumii de acum. E o lume a revoltei, uneori colectivă, și atunci televizată, dar cel mai adesea individuală, neștiută. Am observat că mă revolt împotriva Domnului din anumite motive, iar alții din aceleași motive nu se revoltă; și invers. Cred că fiecare se revoltă după patima sa. Patima se revoltă în om, căci în firescul ei zidirea nu simte nevoia să se revolte împotriva Ziditorului ei.

În general, omul se revoltă împotriva oamenilor și împotriva lui însuși, adică împotriva unor ținte mai palpabile și mai ușor de calculat. Atunci are porniri rele. Sunt ele duse la capăt, la paroxism? Și în ce ar consta acest punct culminant? În ură ucigătoare? În ignoranță deplină? În iertare. Iertarea este adevăratul paroxism al revoltei împotriva altora și împotriva sinelui. Iertarea este revolta împotriva revoltei și izbânda aducătoare de pace, izbânda inimii asupra sursei revoltei. Pacea este mai intensă decât războiul, este mai explozivă decât toate bombele, fiind de natură superioară, de ființare superioară. Dovada este că iertând și, mai mult, binecuvântând, făcând bine vrăjmașului, *vei grămădi cărbuni de foc pe capul lui* (Romani 12, 20). Iar dacă omul stinge revoltele din sufletul său, își scoate cuvintele din criză și va auzi nu doar glasul lui Dumnezeu, dar și glasul său. Și cuvintele se vor lega de Cuvânt. Căci dacă omul îi binecuvântează și îi ajută pe vrăjmași, cum va fi cu cei dragi ai săi?

Echipa: Tatiana Onilov, Eliza-Adelina Purcaru, Iulia Anamaria Mureșan, Romina Sopoian, Bogdan Herțeg, Nicoleta-Andreea Sicoe

Adresa ASCOR:
Biserica din Hașdeu 45
Cluj-Napoca

ISSN: 1224-0567

Redacția FILOCALIA:
Piața Avram Iancu, nr. 18,
Cluj-Napoca
Fax: 0264/595 300
revista.filocalia@yahoo.com